

Eredeti Jatekszin Kiadja a magyar tudos tarsasag. (Original-Schaubühne.) hung. 15. Vador szineszek Vigjatek 3 felv. (Wandernde Schauspieler)hung.

Egyet. ny.
Buda 1845

Signatur: 55706-A.15
Barcode: +Z167496501
Zitierlink: <http://data.onb.ac.at/ABO/%2BZ167496501>
Umfang: Bild 1 - 136

Nutzungsbedingungen

Bitte beachten Sie folgende Nutzungsbedingungen: Die Dateien werden Ihnen nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke zur Verfügung gestellt. Nehmen Sie keine automatisierten Abfragen vor. Nennen Sie die Österreichische Nationalbibliothek in Provenienzanangaben. Bei der Weiterverwendung sind Sie selbst für die Einhaltung von Rechten Dritter, z.B. Urheberrechten, verantwortlich.

Hinweis: Das Dokument enthält hinterlegte Textdaten, die eine Suche in der Datei ermöglichen. Diese Textdaten wurden mit einem automatisierten OCR-Verfahren ermittelt und weisen Fehler auf.

KAIS. KÖN. HOF

BIBLIOTHEK

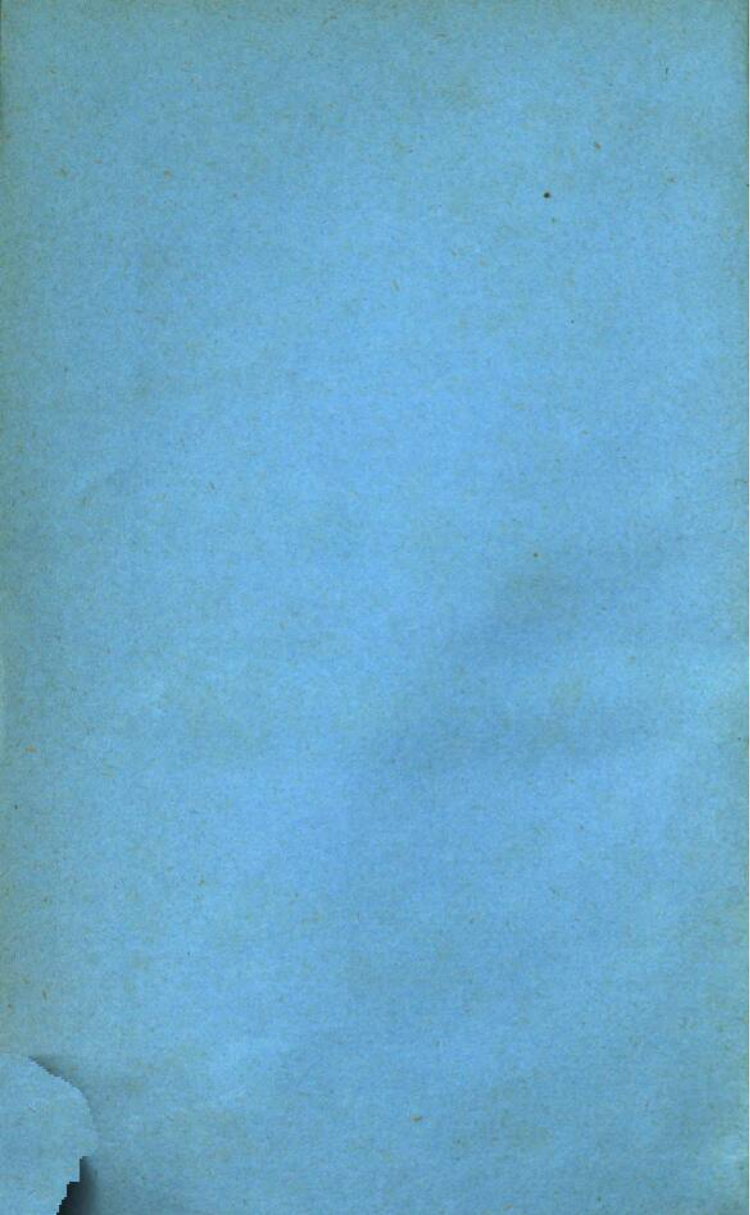
55.706-A

Alt-

~~43.00 262.~~

55706-A.

EREDETI JÁTÉKSZÍN.

KIADJA

A MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG.

TIZENÖTÖDIK KÖTET.

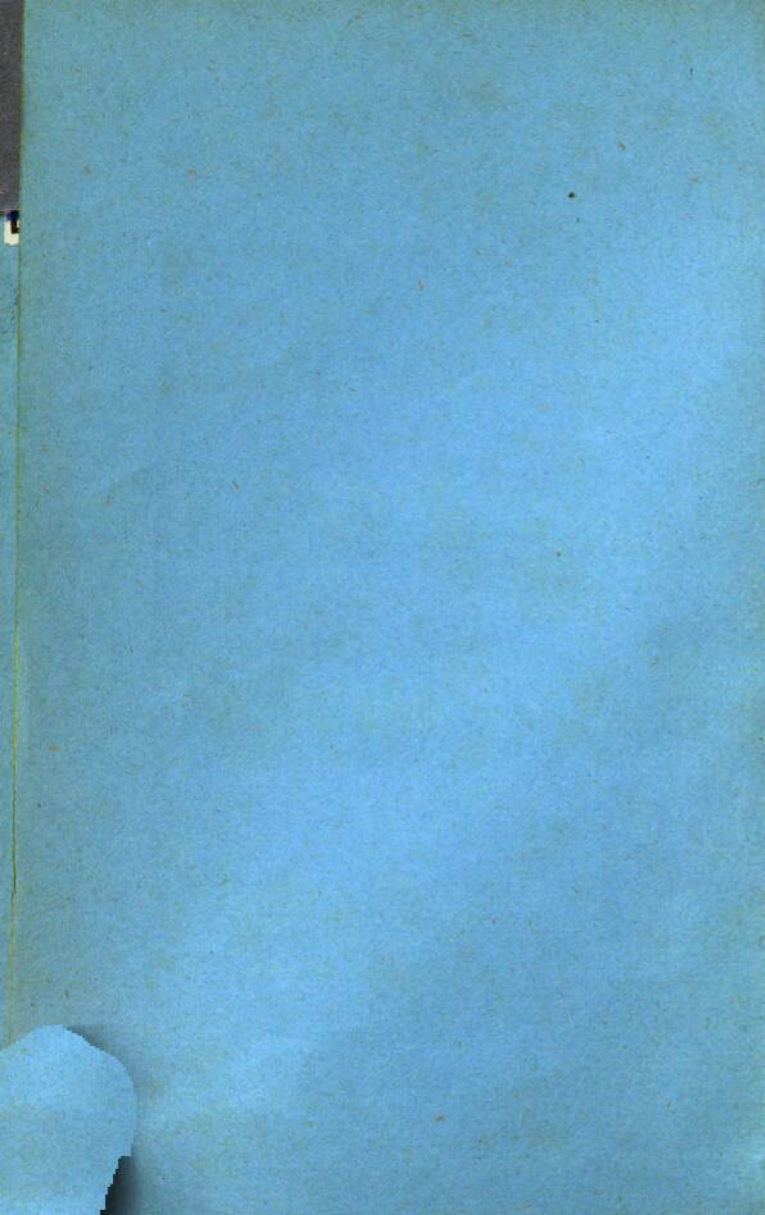
VÁNDOR SZINÉSZEK,

a m. tudós társaságtól 1844-ben
megkoszorúzott vígjáték.

PESTEN, 1845.

EGGENBERGER. JÓZSEF és FIA

M. ACAD. KÖNYVÁRUSOKNÁL.

EREDETI JÁTÉKSZÍN.

KIADJA

A MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG.

TIZENÖTÖDIK KÖTET.

VÁNDOR SZINÉSZEK,

a m. tudós társaságtól 1844-ben
megkoszorúzott vígjáték.

PESTEN, 1845.

EGGENBERGER JÓZSEF és FIA

M. ACAD. KÖNYVÁRUSOKNÁL.

Nyomatott Kecskeméten Szilády Károlynál.

VÁNDOR SZINÉSZEK.

VIGJÁTÉK

HÁROM FELVONÁSBAN.

SZIGLIGETI EDVÁRDTÓL.

Sok szakács elsózta az ételt.

PESTEN, 1845.

EGGENBERGER JÓZSEF ÉS FIA

M. ACADEMIAI KÖNYVÁRUSOKNÁL.

SZEMÉLYEK.

IGAZFI „Nap“ című lap szerkesztője.

SUNNYI „Hold“ című lap szerkesztője.

ERGER, Izgafi levelezője.

SZENNYEI, Sunnyi levelezője.

SZÉNÁSI JÓZSEF úr.

TÉGLÁSI úr.

TÉGLÁSINÉ.

SZÍVESI úr.

SZÉL PÁL

ESSŐ PÉTER } uracsok.

DURCZÁS BANDI

ZÖLDMEZEI } költők.

KÉK, igazgatója egy vándor színész társaságnak.

BÁJFALVI, rendező, (igaz nevén SZÉNÁSI PÁL.)

FECSEGINÉ, özvegy.

JOLÁN, leánya, színésznő

VÁRI,

VÁRINÉ,

HEGYI,

VÖLGYI,

BERKI,

SZENDEI JULCSA,

MOKÁNYNÉ,

ÜGYELŐ,

SUGÓ,

JANKÓ,

PETTYKÓ, } diszitők.

RÓZSI, Téglásiné szobaleánya

ELSŐ

MÁSODIK } hölgy.

HARMADIK

Vendégek. Színészek. Nézők.

Történik Balaton-Füreden.

Első felvonás.

(Füredi sétány, kilátással a Balatonra és Tihanyra.)

1-ső jelenés.

SENNYEI (egyik) **ERGER** (másik oldalon ülnek és kéziratot olvasgatnak, igazgatnak.)

ERGER (magában)

Igazfi úr igen fog örvideni e cikknek, s a „Nap“ új sugárokbán ragyogand.

SENNYEI (magában)

Míntha látnám Sunnyi urat, midőn cikkemet olvassa, hogy fog à la Lugarto kacagni!

ERGER (magában)

Ábrahámra, illy szigoruan német recensens koromban sem bíráltam a pesti német színészeket, midőn az illendő honoratiumról időnként megfledkeztek. (olvas a kéziratból) „Tegnap adatott Hugo Victor, Angelo'-ja — “

SENNYEI (olvas magában)

„Kék úr társasága tegnap, Angelo'-t adá — “

ERGER (olvas)

„Titkos ajtó-, kulcs-, levél-, mindentudó kém-, s több a félével mindjárt segít magán Hugo, ha drámája ki jő a kerékvágásból . . . “

SZENNYEI (olvass)

„Titkos ajtó, kulcs, levél, kém 's több afféle, azon kort, melyből e mű van merítve, a legczélszerűbben jellemzi..“

ERGER.

„Váriné mint Thisbe maga magát felül multa..“ Váriné szép asszony, tudja hogy bíráló vagyok, s tegnap sokat jelentőleg nézett rám; tehát: „maga magát felül multa.“

SZENNYEI.

„Váriné Thisbet, minden kritika alatt rosszul játsza“ — Váriné tegnap nem fogadta el karomat, midőn játék után a szegleten megvártam, 's így szólék „Asszonyság, ön ma dicsően játszott!“ alkalmasint nem tudja még, hogy színbíráló vagyok, tehát „rosszul játsza“. Ellenben „Jolán k. a. mint Katalin, angyal volt.“ — Ma ennek fogok udvarolni.

ERGER.

„Ellenben Jolán k. a. mint Katalin olly gyalázatos rossz volt, hogy csak a' fürdői nézőség jó kedvének tulajdonítható, hogy ki nem füttyöltetett.“

SZENNYEI.

Most magamról! „A vedégek koszorújában legérdekeseb tünemény Szennyei úr, ki a szünidőt itt használván, mint értesítve vagyunk, két új e-

eredeti színműven dolgozik. Sennyei úr már olly sok jelessel ajándékozta meg a magyar irodalmat, s neve oly jó hangzást vívott ki magának a' színpadon, hogy csak vétkes részrehajlásnak tulajdonítható, ha új művei, daczára megbukott darabjainak, az eredeti színműveket vizsgáló választmány által a nemzeti színpad számára el nem fogadtatnak, és mielőtt a' tenta megszáradna rajtok, gondolat sebessen be nem tanultatnak, s minden három napban legalább kétszer nem ismételtetnek.“

ERGER.

Most magamról! „Itt van Erger úr is, ki német nyelven irtt journalczikkeiről annyira nevezetes, 's ki jelenleg is csalhatlan tudósításokat ír magyarországról az Allgemeine számára.“ — Most a 'Triplex' álnevet alá, s kész a czikk.

SZENNYEI.

Álnevet alá — de melyiket? — Ez alá 'Vértesi'-t írom. (felállnak)

ERGER.

Áh, ön az, Sennyei úr, hazánk' journalistája, novellistája, dramaturgusa, szóval: fáradhatlan camaelonja!

SZENNYEI (rátartólag)

Jó reggelt, Erger úr! — Ugyan kérem, nem tudja, micsoda számár ír a „-Nap“ba Triplexnév alatt?

ERGER.

Nem... És ön nem tudja, micsoda szerencsétlen furulyás ír a „Hold“-ba Vértesi név alatt?

SZENNYEI.

Valóban nem.

ERGER.

Igen kár!

SZENNYEI.

Némi jó észrevételek még is vannak —

ERGER.

A Triplex czikkeiben.

SZENNYEI.

Éppen nem. A Vértesi czikkeiben sok igazság —

ERGER.

Vértesi, Kutasi, Zagyvási ostoba firkái mind egy tollból folynak.

SZENNYEI (bántódva)

Uram!

ERGER (hidegen)

Tessék parancsolni?

SZENNYEI.

Triplex képtelen számár! Alászolgája! (el.)

ERGER.

Vértesi pedig képes hazudni, rágalmazni, lopni, orozva ölteni... Alászolgája! (el.)

2-dik jelenés.

BÁJFALVI (darabot olvas, sétálva) **DURCZÁS** (jó.)

DURCZÁS (vállára nt)

Jó reggelt, Pali!

BÁJFALVI.

Éppen végzem darabodat.

DURCZÁS (öröm-csillogó szemmel)

No, s elolvastad?

BÁJFALVI.

El.

DURCZÁS.

No, mit szólasz?.. Palikám, őszintén, hi-mezés hámozás nélkül, a mint érzed, mintha magadnak mondanád meg; tudod, mennyire bizom ítéletedben — őszintén — szólj — mit ítélsz dramámról?

BÁJFALVI.

De nem haragszol, ha nagyon is őszinte leszek?

DURCZÁS (habozva)

Csak azt kívánom — hogy igaz légy.

BÁJFALVI.

Tahát nekem egyáltalában nem tetszik.

DURCZÁS (elbámulva)

Nem?

BÁJFALVI.

Nem, édes Bandikám, és senkinek sem fog tetszeni.

DURCZÁS (sértődve)

És szabad okaidat kérdenem?

BÁJFALVI.

Semmi hatása sincs.

DURCZÁS (felpattan)

Eh, ti színészek mindig csak hatásról álmodtok! Igaz, nincs benne öldöklés, ájuldozás, harangozás, lótásfutás, titkos ajtó, méreg, ördög pokol; de a versek —

BÁJFALVI

Megütik a lábakat, de néha az embert is majd leütik lábáról, oly göröngyösek! A beszéd képletes annyira, hogy még az inas is tíz versben mondja „Báji úr kíván udvarolni“ — de mit használ? a csillogó mondatok, többnyire lopottak; s úgy hevernek szerteszét, mint kláris szemek a sárban, melyek valamely tisztességes hölgy nyakából szakadtak le. — Aztán van biz ebben, édesem, minden. Az első felvonásban kettőt fognak el; a másodikban hárman ájulnak el, a harmadikban tömlöczből — titkos ajtón — négyen szöknek ki; a negyedikben Borgia kaptájára öten isznak mérget; s az ötödikben, semper crescendo, hatan halnak meg: — és még sincs hatás, még is megbukik a drama; mert benne nincs igazi összefüggés, s a leves után hús helyett mindjárt a fekete kávé van feltálalva.

DURCZÁS.

Eh, azt csak te mondd!... S ha megbuknék is, van benne bensőség — mélység...

BÁJFALVI.

Igen, barátom, dramád hasonlít egy igen igen mély kúthoz, melybe ha lenézünk, a sötét miatt mit sem látunk; de ha szövétnekkel fenekére szálunk és vizsgálódunk, még csak akkor vesszük észre, hogy — biz ez száraz kút és fenekén tiszta ital helyett kigyó s béka tanyázik.

DURCZÁS.

A jövő kor igazságosabb lesz!

BÁJFALVI.

Ah, te is oly halhatlan mumia remélsz lehetni!? Ha a jelenkor miveletlen hozzád, kár Homer példájára meg nem szelidítned: a legnagyobb költőkle bocsátkoztak a néphez, hogy magokkal ragadhassák,

DURCZÁS.

Eh, nem értesz te ahoz! színész hogy is értene!

BÁJFALVI.

De hát mért adád ítéletem alá drámádat, ha nem értek hozzá?

DURCZÁS.

Azt hittem, hogy — de látom —

BÁJFALVI.

Azt hitted, dicsérni fogom.

DURCZÁS.

Irigység! .. mert nincs benne jó szereped ..
Ösmerjük önöket! .. És ha mindjárt nem is volna
olly jeles: önöknek édes színész uraimék, köte-
lességök az eredetit pártolni.

BÁJFALVI.

Ugy van, kötelességünk, mert eredeti dra-
mairodalom nélkül nemzeti színészet nem is kép-
zelhető; olly szükségesek ezek egymásnak, mint
mécsesben a bél és olaj, hogy világosság legyen.
Kötelességünk még a közepszerűt is pártolni, mert
a ki lángot akar élesztetni, a szikrát is fújnia kell.
De jegyezzük meg jól, a roszt, mellynek buká-
sáról meg vagyunk győződve, előadni háromszo-
ros bűn: bűn az öszves dramai irodalom ellen,
mellytől nálunk, hol még hitele nincs, elidegeníti
a közönséget; bűn a közönség ellen, mellynek
idejét és pénzét haszontalanul elvesztegetjük; de
bűn maga a szerző ellen is, midőn törét köszö-
rüljük, mellyel magán sebet akar ejteni. — Pedig
dramád, édesem, a rosznál is rosszabb, s bizo-
nyosan megbukik.

DURCZÁS.

Mindig jobban! — És talán te tökéletes
színész vagy?! hahaha!

BÁJFALVI.

Most dramádról van szó —

DURCZÁS.

És ha rossz volna is, hogy és mint tanuljak jót csinálni, ha soha sem látom magamat színpadon, ha nem tanít tápasztalás, hol és mit hibáztam? Hadd bukjanak, hadd füttyöltessenek ki darabjaink, csak adják önök, mert csak így érhetni célt.

BÁJFALVI.

Szivem Bandi, látom hogy magyar vagy, s a magyar mindig saját kárán szeret tanulni, még a magyar drama szerző is.... Tudod, mit tégy, ha benned tehetség van? — járj a színházba, légy szem, fül, és olvasd és bonczold a legjobb műveket, s csak akkor teremts, midőn a vizet a száraztól el tudod választani. Csak írd te magadnak, s ha rossz, gyujts vele pipára. Légy bányász, ki addig ás, míg nemes érczre talál. Különben ha elved állna, s a dramairó a közönség türelmén tanulhatna: a tanuló szemésznek is joga volna beteg szememnek esni, s gyógyítás helyett bona fide kivájni, mert hiszen tanulni akar; s a felett meg is fizettetni magát, mert hiszen az eredeti darabot is pénzért mutatják. Bizony bizony mondom neked, színházakban kevesebbet lopnak ki a zsebtolvajok kendőben és órában a nézők zsebéből, mint megbukott dramairók és színészek a bementi árral. — Nem,

édes — szemész úr, tanuljon ön mészárszékből hozott borjú szemén hályogot metszeni, s édes dramaticus úr, próbálja a papir, nem a közönség türelmét fárasztani; s mi színészek tanuljunk inasszerepeken és szobánkban, nem főszerepeken és színpadon.

DURCZÁS.

Már akármit beszélsz, dramámat a füredi színpadon akarom látni. Ha itt tetszik, a nemzetire viszem.

BÁJFALVI.

Helyes! Te ugy akarsz bánni Füreddel és Pesttel, mint chemicus a macskával és emberrel, ki hogy megtudja, mi hatása lehet az emberen újonnan feltalált compositumának, macskának adja be, hadd gebedjen meg tőle.

DURCZÁS.

Már pedig fogadok, ha a színészek jól játszanak —

BÁJFALVI.

Nincs dramai talentumod. Sem jellem, sem helyzet!

DURCZÁS.

No, hogy megmutassam, mennyire tudok éppen helyzeteket teremteni: téged, édes vulgo Bájfalvim, olly helyzetbe teszek, mellynél fogva, éppen neked kell dramámat a füredi színpadra segítned.

BÁJFALVI.

Szeretném látni! — illy silányságot!

DURCZÁS

Azt meg is látjuk! — Van bizonyos titkod, mellyet csak én tudok.

BÁJFALVI.

Csak nem fogsz bizalmammal visszaélni?

DURCZÁS.

Kedves Palim, én atya vagyok, dramám első szülött gyermekem; 's mire ne volna képes atya, ha gyermeke élte forog kérdésben?

BÁJFALVI.

Ne légy gyermek!

DURCZÁS.

Szóval, édes Bájfalvi úr, önnek neve nem Bájfalvi, hanem Szénási.

BÁJFALVI.

Csitt, az ég szerelmére! ..

DURCZÁS.

Ön ezelőtt hat évvel megszökött az enyedi collegiumból —

BÁJFALVI.

Igen, hogy színész lehessenek. — De a barátsággal nem fogsz visszaélni!

DURCZÁS (folytatva)

Miben nagybátyád és gyámod, tekintetes Szénási József úr soha sem egyezett volna meg. Az

úrfi tehát lemondott nevééről, örökéről, 's ide tova már hat éve bujdokol.

BÁJFALVI.

És soha sem is fogom elhagyni a színpadot, arra esküszöm, ha hatszor Homodei, Lugarto, Buridán, vagy mi akartál is lenni.

DURCZÁS.

Ha engem dramairóul nem hagysz föllépni: esküszöm, én téged mint színészt léptetlek le.

BÁJFALVI.

Képes volnál?

DURCZÁS.

Mindenre! Nagybátyád Szénási úr Pesten lakik, csak levelet kell hozzá írnom, s a kiskorú Bájfalvit vagyis Szénásit szekérre rakják, s visszaviszik a collegiumba.

BÁJFALVI.

Ez a barátság? — Gyalázat!

DURCZÁS.

Ez a barátság? dramámat elő nem adatni! — Im vedd „Lángoló szív“ című első szülöttemet, és adasd mint rendező, ugy is csak tőled függ. Az író nevét szerénységből titkolni akarja.

BÁJFALVI.

Mert fél a fütytől.

DURCZÁS.

Tanulni akar. Szóval, ha tíz nap alatt nem

adjátok, soha se legyek Shakspeare, ha nagybátyádat nem tudósítom. Adieu! (el)

BÁJFALVI (egyedül)

A színpad Kainja legyek, s illy silány áldozatot tegyek oltárára?.. De lelépjek a színpadról?.. Ez a dühös dramaturgus mindenre kész; ösmerem fajtáját; dramájaért öldökölni képes! — No, hős, situációban vagy! — Elszántam magamat: egy rossz estve elgyötröm a nagyérdemű közönséget e silány férczművel, hogy ezer meg ezer gyönyörrel ajándékozhassem meg egykor — mint jeles színész! — Nem, a tojásban nem hagyom magamat megfojthatni!

3-dik jelenés.

RÓZSI (jö) BÁJFALVI.

RÓZSI.

Bájfalvi úr, egy hölgy, kinek tegnap fölötté kedvére játszta Rodolfot, tíz aranyat küld, s e levelkét.

BÁJFALVI.

Nekem?

RÓZSI.

Vegye el, úgy is több van e hölgynek, mint kellene.

BÁJFALVI.

És nevét szabad tudnom?

RÓZSI.

Soha; ösmeretlen akar maradni.

BÁJFALVI.

Már így elfogadom, mert így csupán művészetem van megtisztelve.

RÓZSI (átadja)

Ama hölgy azt mondá: a jobb kéz ne tudja, mit a bal adott. (elfut)

BÁJFALVI (egyedül)

Hohó! — „A jobb kéz ne tudja, mit a bal adott?” ez kissé gyanús mondat; főkép, ha a hölgynek férje is van. No, de ösmeretlen kíván maradni!... (a levélt olvassa) „Kedves Bájfalvi, hazánk legnagyobb színésze! (Alászolgája!) Megbocsáss egy gyöngé nőnek, kit művészeted elbűvölt, ki tovább ellent nem állhat — (Csalódik bennem, édes szépem!) „O Rodolfo, ne adj vágytársat, megölném őt!” így szólt hozzád tegnap Thisbe: így szólok én is! — (Szegény Jolán, így meg kell halnod, hahaha!) Ma keblemre fehér és piros rózsa lesz tűzve, nemzeti szalaggal — (Ez ugyan szépen akar ösmeretlen maradni, hahaha!) Én ugyan féltékeny Thisbe szeretnék maradni, de férjem valódi Angelo, 's így nekem Katalin szomorú szerepe jutott. Éljen boldogul Rodolfo.“ Ad acta! hahaha! (oldalzebebe teszi — el)

4-dik jelenés.

VÁRI. VÁRINÉ (ellenkező oldalról.)

VÁRINÉ.

Szóval, édes Károlyom, Krisztinát nem játszom Monaldeschiben.

VÁRI.

De szereped, Bábim.

VÁRINÉ.

De Paula háládatosabb szerep. A mi illeti Krisztina sem rossz szerep; de meg vagyok sértve: Bájfalvi rendező úr ismét tudtom nélkül osztá ki a szerepeket, 's én azt nem tűröm, 's neked sem szabad tűrnöd, ha férjfi vagy, ha szeretsz.

VÁRI.

Szeretsz? .. hát te szeretsz-e? Ha másokkal látlak beszélni; ha másokra nézesz nyájasan: szúrást érzek szívem alatt.

VÁRINÉ.

Már mondam, féltékeny ne légy; színésznő férje féltékeny ne legyen; mert a színésznő nem lehet mogorva és visszautasító, ha emelkedni akar. Lehetünk kissé kaczerók is, a nélkül hogy —

VÁRI.

Köszönöm alássan!

VÁRI.

Egy pár nyájas tekintet, egy két jó szó mi-

ben sem kerül, 's általuk jó barátink serge nő: azért szívünk még is eggyé — ha van — férjünké lehet. Végy példát róllam. Hányan vonják diadal-kocsimat: azonban még egyet sem ülteték magam mellé a kocsiba. Ellenben végy példát Jolánról is, ládd, meg kell vallani, nincs talentum nélkül; de ha megszólítják, nem válaszol, mogorva, és visszaütésítő! — 'S vannak-e baráti? — Anyja örökös ármánya sem tud pártot gyűjteni körölte. Jegyezd meg jól: Komédiát játszik az egész világ, senki sem hordja szívét nyelvén, színlést, ámitást látsz mindenütt; 's azért mi sem lehetünk őszinték: a színpadon kívül is folytatnunk kell a szerepelést, ha azt akarjuk, hogy színpadra lép-tünk-kor bizonyos tapsolóink legyenek. Hány színi recensens, hány hatalmas tapsvezér eviczkel már horgomon: még is mi lön jutalmok: nyájas és szép szó, a mennyi kellett, de reményeik csak remények maradtak.

VÁRI.

Bábi, okaid vannak — vannak — de én még is azt hiszem, ezek nélkül is boldogulhatnánk.

VÁRINÉ.

S én mondom, nem: No, Nagy-Bányán csak azt tettem, a mit parancsolál, senkihez sem szoltam, látogatókat nem fogadtam el, 's mi lön következése? nem tetszettem, általában nem tetszet-

tem; 's én azért boszankodván megsértettem a közönséget, 's ennek mi lőn következése: kifütyöltek! Nem, édes Károlyom, én nem vagyok olly szerelmes magamba, millyen te vagy belém; te rendkívüli művésznőnek tartasz, 's én tudom, hogy csak közép szerű színésznő vagyok, 's ha bukni nem akarok, nem játszhatom a színpadon kívül is Donna Diannát. Ám ellenörködjél tovább is, egész a nevetségig és unalomig, mit bánom én: de én tovább is rendszeremet követem. — Most legelső gondod legyen kipuhatolni, kik irnak innen bírálatot a hírlapokba? mert már jött ellenem egy pár csipős cikk a „Hold“ban.

VÁRI.

Annak végire jártam: bizonyos Szennyei úr?

VÁRINÉ.

Ha találkozunk vele, figyelmeztess. 'S most jer, igazítsuk el Kékkel Krisztina szerepét. (elmennek)

5-dik jelenés.

BÁJFALVI (jő, utóbb) KÉK.

BÁJFALVI.

Csak arra vehetném Durczás barátomat, hogy legalább a két első felvonást engedje kihúzni: mert ez öt felvonásos dramának legfőbb hibája az, hogy a hatodik felvonáson nem lehet kezdeni — No de majd bele akasztjuk a vörös czeruzát.

KÉK (puskával, vadász tarisnyával)

Jó reggelt, édes Bájfalvim!

BÁJFALVI.

Jó reggelt, igazgató! Ismét vadászni?

KÉK.

Már tudja ön, ez passióm —

BÁJFALVI.

Mit adjunk hólnap?

KÉK.

A mit jónak talál, édes Bájfalvim, önben van minden bizalmam, csináljon repartuált, fogadja, bocsássa el, büntesse, játszassa a színészeket a mint tetszik, csak nekem ne osszon szerepet. Érti! Mióta önt tettem rendezővé, 's mióta önnek teljes hatalmat adtam, minden pompásan halad — három proportiót kaptunk, 's a mi legrendkívülibb dolog, köztünk béke és egyesség van. Ön a legügyesebb mennykőhárító a színvilág szeszély vihari ellen.

BÁJFALVI.

Egy eredeti darabot kaptam előadás végett.

KÉK.

Természetesen csak először és egyszersmind utószer adhatót.

BÁJFALVI.

Rosz, de adnunk kell.

KÉK.

Perse, perse! valami főfő pártfogó írta?

BÁJFALVI.

Nem —

KÉK (bámulva)

Még is adni kell? meg nem foghatom.

BÁJFALVI.

Okom van —

KÉK.

Az más; úgy adassa —

BÁJFALVI.

Hát Kísnek mit irjunk?

KÉK.

A mit akar, csak bocsásson; a fürjek —

6-dik jelenés.

VÁRI. VÁRINÉ (egy) FECSEGINÉ. JOLÁN (más oldalról jönnek.) ELŐBBIEK.

VÁRINÉ.

Ah itt vannak — Menj és szólj.

VÁRI (Kéket megtámadja)

Nőmet el akarják nyomni, üldözik, minden renoméját elveszik.

FECSEGINÉ (a másik oldalról)

Ez rút dolog, Kék úr! én lányomat nem hagyom, kocsira ülök, úgy is hívják Kinyérihez, Kolozsvárra; a nemzeti színházhoz Pestre. Komló-kertihez Komáromba —

KÉK (befogja fület)

És a többi! Itt van Bájfalvy úr, majd eligazítja. (elfut)

VÁRINÉ.

Mindig Bájfalvi, örökké Bájfalvi!

FECSEGINÉ (Bájfalvihoz, szerepet mutat)

Az úr küldte e szerepet lányomhoz?

VÁRINÉ (szerepet mutat)

Az úr küldte hozzám e szerepet?

FECSEGINÉ.

Illyenekre van lányom szerződve?

VÁRI.

Ha az úr meg nem szűnik nőmem üldözni, magának tulajdonítsa, ha ki füttyölik: nekünk van pártunk!

FECSEGINÉ.

Nekünk is! Leányom ezt nem játsza: keressen más naiv színésznőt!

VÁRI.

Keressen más heroinát, nőm utazik, már pakolnak. (szétválnak a pártok)

BÁJFALVI (Váriékhoz megy)

Micsoda szerepet?

VÁRI.

Micsoda szerepet? milly együgyűnek tetteti magát! (neje kezéből kikapja a szerepet) Monaldeschiből nőm nem játsza Krisztina királynét, hálátlan szerep. (a két párt jó messze áll egymástól)

VÁRINÉ.

Én Paulát akarom játszani, mert fiunak öltözik —

BÁJFALVI (Fecseginéhez megy)

És önök?

FECSEGINÉ.

Lányom Paulát nem játsza, mert fiunak öltözik, és pedig kurtán; már mondtam önnek, hogy affélét nem engedek meg; lányom becsületes leány, az a szeméremmel ellenkezik, még is ha ruhája bokáig érne: szóval, Jolán Krisztinát fogja játszani.

BÁJFALVI (egyik kezében egyik, másikban másik szerepet tartván, visszamegy Váriékhoz)

Semmi baj, tisztelt asszonyság, itt van Paula, tessék játszani: Jolán kisasszony úgy is Krisztinát szeretné játszani.

VÁRINÉ.

Krisztinát?

VÁRI (elkapja a szerepet)

Abból semmi sem lesz, nőm a heroína, tehát Krisztina illeti.

BÁJFALVI.

De az imént Paulát kívánta —

VÁRINÉ.

Majd bizon naivoskodom — Krisztinát játszom.

BÁJFALVI (Fecseginéhez megy)

Se baj, tisztelt asszonyság, Jolán kisasszony-
EREDETI JÁTEKSZÍN.

nak Krisztinát osztjuk; Váriné úgy is Paulát akarja játszani.

FECSEGINÉ.

Paulát? Csak ide velé! (elkapja) Jolán, Paulát fogod játszani.

JOLÁN.

Egész örömmel!

BÁJFALVI.

De fiúnak kell öltözni —

FECSEGINÉ.

Hát aztán! Tán Váriné akarna trikóskodni? Ugy hiszem, lányomnak szebb lábai vannak; megmondta már azt a kritika.

BÁJFALVI (magában)

Hála isten!

Váriék, s Fecseginé Jolánnal, karon fogva, egymás megett első-
tálnak, egymást lenézve; de Jolán szüntelen Bájfalvinak integet.

BÁJFALVI (ez alatt)

Ha Jolánnak anyja nincs, Várinénak pedig férje: szent volna köztünk a béke; de így, jaj neked, szegény rendező!

7-dik jelenés.

ERGER (Fecseginé,) SZENNYEI (Váriék felől jönnek.)
ELŐBBIEK.

FECSEGINÉ.

Jolán, nézd csak, Erger úr!

JOLÁN.

Mi gondom rá?

FECSEGINÉ.

Mi gondod rá? a színbirálóra — Hamar, vess rá egypár nyájas pillantatot.

JOLÁN.

De anyám —

FECSEGINÉ.

Szerencsétlen, hát soha sem látod át már, hogy ármány, párt és journalista nélkül nem állhatsz meg, 's nem juthatsz a nemzeti színpadra, pedig az fő cél, érted?

JOLÁN.

Ha parancsolja (rá néz)

ERGER.

Rám néz, Abrahámra, rám néz! — Szép kisasszony, ön tegnap elragadott! (beszélget vele)

FECSEGINÉ (mondhatlanul udvarias).

VÁRI.

Bábim, nézd csak —

VÁRINÉ (üvegen nézdeli)

Ki ő? még csak jaquemar kéztyűje sincs.

VÁRI (üjedve)

Hogy beszélsz úgy? — Szennyei, a recensens!

VÁRINÉ.

Vagy úgy! — tehát ez piszkolódik a „Hold“—

ban.... Várj, mert meglakolsz.... (szemüvegét ráfordítja, igen nyájasan mosolyog felé)

SZENNYEI (magában)

Mosolyog — csalódtam volna tegnap?....
(közelít) Szép hölgy, tegnap, mint Thisbe imádandó volt — Szabad karomat ajánlanom....?

VÁRINÉ.

Rendkívüli szerencse! — (Várihoz) Ez is veszedelmes majom képével!?

SZENNYEI.

Ó mi kéj! mi öröm! — Oh én nem leszek olly kegyetlen, mint Rodolfo tegnap —

VÁRINÉ (félre)

Tök filkó! (mosolygva) Ön csintalan! (elmennek).

VÁRI (magában)

Elhagyom a színpadot, falura apámhoz viszem nőmet, ott nem kell féltennem — Oho! — utánok! (el)

FECSEGINÉ (Ergerhez)

Rendkívüli szerencse! Önnek miveltsége, jártassága a művészetben... Szabad karját kérnem!

ERGER.

Örömmel!

FECSEGINÉ.

Jolán! (elmennek).

JOLÁN.

Azonnal megyek, anyám, csak egy pohár

vizet iszom! (Bájfalvihoz fut) Kedves Palim, rám csak nem haragszol?

BÁJFALVI.

Tudom, hogy mindennek anyád az oka. Szerelmünket is folyvást ellenzi.

JOLÁN.

Hallani sem akar rólad; azt mondja, nem színésznek növelt; grófokról, 's isten tudja mikről álmadozik.

BÁJFALVI.

Ugy kár volt színészethez adnia.

JOLÁN.

Tudod hogy oly ellenálhatlan vonzalom köt a színpadhoz, mint hozzád: sem tőled, sem attól nem válhatok.

BÁJFALVI.

De hát mit tegyünk?

JOLÁN.

E nap lesz a határozó; szólok anyámmal komolyan, 's ha nem enged, a végsőre is kész vagyok! — Még ma jegyet váltunk.

BÁJFALVI.

A házasság színházába.

JOLÁN.

Isten veled! (el)

BÁJFALVI (egyedül)

Ez a legszebb rózsza tövises pályámon!

SZENNYEI (visszajő lelkendezve)

Oda vagyok! fülig szerelmes! Ah Váriné!..
Igaz, a kritika — lássuk, mit írtam róla.

ERGER (másfelől jő)

Itt van kilátás! — a délutáni sétányra engem
választott leánya lovagául... Ah, Jolán!... De
a kritika — lássuk, lássuk mit írtam róla.

SZENNYEI (olvas)

„Váriné Thisbét minden kritika alatt roszul
játszta“ Hohó! változtassuk! (ir) „Váriné Thisbét
minden kritika fölött jól játszta; az a könnyűség,
kecs...“

ERGER (olvas)

„Ellenben Jolán k. a. mint Katalin olly gya-
lázasos rosz volt“ — Töröljünk! — Horácz is azt
mondja: „Nonum prematur in annum“ (ir) „Jo-
lán pedig mint Katalin olly szende, olly kedves,
olly mennyei...“

8-dik jelenés.

DURCZÁS (lelkendezve jő) ELLŐBIEK.

DURCZÁS.

Pali, fuss, oda vagy! oda darabommal e-
gyütt!

BÁJFALVI.

Mi lelt? mi baj?

DURCZÁS.

Nagybátyád, tekintetes Szénási József úr most szállt le a kocsiból... s így vége a „Lángoló szív“-nek is!

BÁJFALVI.

Ne ijesz úgy meg!... Nagybátyám engem nem ösmerend meg. Atyám ifju korában ment Erdélybe Enyedi professornak, 's József úr engem soha sem látott; mert midőn utánam ment Erdélybe, hogy a collegiomból magához Pestre hozzon, én már akkor Komáromban játsztam Moor Károlyt.

DURCZÁS.

De ha valaki elárul — ?

BÁJFALVI.

Nem ösmer kívüled senki. Csak te légy titoktartó, 's én adatomf silány dramádat.

DURCZÁS.

Ne sértegess, különben —

BÁJFALVI.

No hát fölséges dramádat!

9-dik jelenés.

VENDÉGEK. SZÉNÁSI. SUNNYI. IGAZFI. TÉGLÁSI. TÉGLÁSINÉ. SZÍVESI. VÁRI. VÁRINÉ. FECSEGINÉ. JOLÁN. KÉK. HEGYI. VÖLGYI. BERKI. SZINÉSZEK.

KÉK.

De bocsássanak meg nagyságtok, jelenleg igen jól mennek dolgaink.

SZÉNÁSI.

Nem, nem, amice Kék, még sem mehetnek olly jól, hogy jobban ne mehetnének.

SZENNYEI.

Ah, ön itt, téns Sunnyi úr! Alászolgája!

SUNNYI.

Éppen most érkeztem — Hogy mulat? (titkon)
No, czikkjeivel meg van elégedve?

SZENNYEI.

Nagyon sokat változtat bennök —

ERGER (Igazfához)

Ah, a tens úr is itt?

IGAZFI.

Most jöttem —

ERGER.

Im új czikk —

IGAZFI.

Maga nagyon is megdicsérte magát mult czikkében, nem azért fizetem, hogy magát dicsérgesse, hanem hogy igazságot írjon.

ERGER (felel neki)

SZÉNÁSI.

Rogo, egy szót! — képzeljük, mintha a rákosi diétán volnánk a hajdankorban — egy projectumom volna.

MIND.

Halljuk! Halljuk!

SZÉNÁSI.

Hogy volna, uraim, ha mi a' Kék úr társaságát protegálnók, míg Füreden dégál?

KÉK.

Oh, nagyságos úr, soha olly pártfogást nem tapasztaltam, mint most; három proportiót kaptam két hét alatt.

SZÉNÁSI.

Rogo, nem ért engem — Ha mi assecurálnók magokat! Im előre készítettem ívet — Subscriptio mellett vegyük át Kék úrtól a directiót!

KÉK (Bájfalvihoz titkon.)

Ettől remegtem.

BÁJFALVI.

Lesz rendellenség!

SZÉNÁSI.

Én már szereztem Pesten is subscribense-

ket... A kik még találkoznak — tessék subscri-
bálni! —

SUNNYI.

Igen helyes gondolat, így legalább jobb re-
pertorium, s nagyobb művészi haladás lesz; mert
mindenesetre köztünk vannak, kik ex professo ér-
tik a művészetet...

IGAZFI (gúnnyal)

Teszem, Sunnyi úr.

SUNNYI.

Kérem — kérem —

SZÉNÁSI.

Szóval, amice Kék, mi úgy akarjuk, s maga
accomodálja magát hozzánk. A mennyit ezen két
hét alatt percipiáltak, mi annyit assecurálunk ma-
goknak à proportionne a többi időre is — Decla-
rálja magát! —

KÉK (félre)

Mit tegyek?

TÉGLÁSI (Bájfalvira néz)

Igen pártolni kell a színész urakat.

BÁJFALVI (meglátja Téglásiné mellén a fehér és veres rózsát)

Ah, hát itt egyesül a fehér és piros rózsza!
— O Anglia!

SZÉNÁSI (Kékhez)

Csak ne teketóriázzék soká! (titkon Völgyihez)
Itt van Váriné?

VÖLGYI.

Igen is, ott áll.

SZÉNÁSI. (Várinéra néz)

Mert mi protegálni akarjuk a színészetet.

KÉK.

Ha másképp nem lehet, a mint méltóztatnak parancsolni.

SZÍVESI.

Mind jó, mind jó, uraim; még is azt hinném, jobban értenek ahoz magok a színészek; 's inkább pártolnók őket, ha nem avatkoznánk abba, mihez nem értünk.

SZÉNÁSI.

De mi értünk, Gergely barátom, mi mindnyájan értünk. (szemei Várinén)

SUNNYI.

'S a színészek értenének hozzá, hahaha!

TÉGLÁSI.

Igen, ha valami német színészt nyerhetnénk meg e végre, ki ámbár nem tud magyarul, énté né a művészet titkait...

SUNNYI.

Azt hinném, legjobb volna közülünk egy igazgatót kinevezni, ki ahoz elegendő elemi ösmerettel bírna, 's ki azonkívül ösmerné is ezen embereket, 's tudna velök bánni, 's kinek ez mintegy szakmájába váгна.

IGAZFI.

Teszem, Sunnyi úr!

SZÉNÁSI.

Rogo, rogo! magunk is értünk a dologhoz — practice... Azt hinném, legjobb volna három férjfiut kinevezni — azaz triumviratust. — Én, ki némileg értek hozzá, ha nagyságtok velem parancsolnak —

MIND.

Helyes! Helyes!

SZÉNÁSI.

'S im van szerencsém ajánlani Téglási urat —

TÉGLÁSI (habozva).

Ó kérem, kérem, sem időm, sem kedvem; (nője int hogy fogadja el) azonban ha parancsolják, e hittelköz bizalomnak engedni fogok.

MIND.

Éljen, Teglási!

BÁJFALVI (félre)

Három igazgató? végünk van!

SUNNYI.

Ugy hiszem, harmadikul olyat kellene kineveznünk, ki a lapokra is bir némi befolyással, és teoretice is —

IGAZFI.

Teszem, Sunnyi urat!

MIND.

Éljen Sunnyi úr!

ERGER (Igazfához)

Nemde, ez a directio megbukott, ellene írunk?

IGAZFI.

A mint érdemleni fogja;— s ha ön átkozott elveivel el nem dobja, jobb ha a „Hold“hoz szegődik.

SUNNYI.

Én ugyan a Monarchiának vagyok barátja színházaknál: de a közmegegyezésnek nem lehet ellen állni.

SZÉNÁSI.

Már most tehát mi hárman fogjunk dologhoz. Nagyságtok, fogadom, meg lesznek velünk elégedve. Méltóztassanak sétáikat folytatni, mi az alatt itt majd consultálunk (egy asztalhoz ül). Fördön vagyunk, ne genierozzuk magunkat — Az actor urak és nők maradjanak. Sunnyi úr, rogo, ön ugy is literator, szíveskedjék a protocollumot vinni. (Szénási, Téglási, Sunnyi asztalhoz ülnek. A vendégek többnyire eloszlanak).

TÉGLÁSINÉ (ferje háta mögé áll, kezét székére teszi)

De önök, édes igazgató urak, sokkal udvariasabbak, mint sem minket nőket elválasztanának férjeinktől.

TÉGLÁSI.

Az ügy nyilvános, nyilvánosan pertractáltassék. Éljen a nyilvánosság!

SZÉNÁSI (szemeivel Téglásinét mérve)

Még is tán jobb volna szobába vonulnunk —

SUNNYI.

Én a nyilvánosság mellett szavazok, s két voks győz egy ellen.

SZÉNÁSI (boszankodva)

A mint tetszik. — Ugy hiszem, az angazsmán kellene kezdenünk.

SUNNYI.

A fizetésekből lehetne tán valamicskét lehúzni. —

SZINÉSZEK (zúgnak)

KÉK.

Kérem, a föltét az volt; hogy mi annyit kapjunk à proportionne a többi időre is, a mennyit most kerestünk két hét alatt.

SZÉNÁSI.

Kék úrnak igaza van. A többi actorok megmaradnak az előbbi proportióban. Azonban úgy hiszem, ha a roszaknak nem is húzhatunk le fizetéseiből, az érdemnek többet adni csak van jussunk. Én ajánlom Váriné asszonyságot! Jobb actornét, én legalább nem ösmerek e széles Magyarországon; azért én néki még egyszer annyi fizetést adnék.

VÁRINÉ.

Alássan köszönöm! (félre) Ah a vén bolond

szerelmes belém, no várj, fogadom, nem sohajtozál annyit teljes éltedben!

SUNNYI (félre)

Átkozott nyilvánosság! — szólni átallok! —

SZÉNÁSI.

Tehát, Sunnyi úr, kérem vegye protocolumba.

VÁRINÉ (negéddel)

De ha kérnem szabad — szabadság időt is kérnék, meg két egész jutalomjátékot; s minthogy sok kéztyű kell, némi játékdíjt is, ez külföldön is szokás.

SZÉNÁSI.

Rectum habet!

VÁRINÉ (félre gunnyal)

Hahaha! közös pénztárból megy! —

FECSEGINÉ (tovább nem bírva magával)

Alásson köszönöm nagyságtok kegyét; de leányom többé nem léphet fel jelen fizetése mellett —

SZÉNÁSI.

Mi ez? micsoda makacsság — Ezzel a néppel nem lehet boldogulni! No, hallottak valaha, spectabiles, illy szerénytelenséget? Amice Kék, nincsenek törvényeik? — Az előjárósággal felelni!

KÉK.

Ezen asszonyság nem színésznő, (Jólánra) hanem ezen színésznőnek anyja.

SZÉNÁSI.

No, hát úgy ne ávatkozzék a dologba! Szóljon a' kisasszony, tetszik-e maradni, vagy nem tetszik?

JOLÁN (Bájfalvira néz)

Én mindenesetre maradok.

FECSEGINÉ.

Mit hallok — Elájulok! — Ellenmondás! —

SZÉNÁSI.

Most távozzék az asszony, ha kérnem szabad, vagy máskép beszélünk!

FECSEGINÉ.

Hiszen vannak még jó barátok! (elrohan)

TÉGLÁSINÉ (ezalatt férje fülébe beszélt, gyakran nézve Bájfalvira)

TÉGLÁSI.

A mint parancsolod, édes nőm! — Uraim, minthogy az érdemet illő jutalmazni, ne feledjük legjobb színészünket, derék rendezőnket, kinek már is annyi elvet köszönünk, ime Bájfalvi urat; 's valamint Váriné asszony fizetését, úgy az övét is kettőztessük meg.

BÁJFALVI (félre)

Tudom, honnan fúj a szél! — Tekintetes urak, én jelen fizetésemmel tökéletesen meg vagyok elégedve, többet kívánnom szerénységnél volna; azért határozottan nyilatkozom, fizetésjavítást nem fogadok el.

SZÉNÁSI.

No, ez a színészek csudája az egész világon!

TÉGLÁSNÉ (félre)

Ezt nem értem!

HEGYI (félre)

Oh beh nincs esze!

SZÉNÁSI.

Volenti non fit injuria. Tehát maradjon a régienél —

SUNNYI.

Csak egy észrevételem van. Ha a színészeket pártoljuk, az eredeti dramai irodalomról sem kell elfeledkeznünk. (félre) Adatom vamennyi barátom darabját, melyek a nemzeti színpadra nem juthattak.

SZÉNÁSI.

Semmi ellenvetésem, de a darabok adatását, vagy nem adatását szinte mi döntjük el voks szerint. (Téglásihoz) Lesz rá gondom, hogy egy se adassék.

TÉGLÁSI.

Én is e véleményben vagyok.

BÁJFALVI (örvendve Durczásához)

No pajtás, többé nem függ tőlem dramád sorsa, 's én mosom kezemet.

DURCZÁS.

De tőled függ! Szóval, ha darabom nem a-

datik, tüstint megmondom director nagybátyádná ,
miféle rendezője van.

BÁJFALVI.

Te valódi Buridán vagy a Neslei toronyból. —
Tekintetes uraim, az előbbi végzés következtében
van szerencsém egy új eredeti darabot benyújtani
előadás végett.

SUNNYI.

Ugyan kérem, ki írta?

SZÉNÁSI (gunyosan)

Igen, igen, az a fődolog.

TÉGLÁSINÉ (férjéhez)

Légy ellene, eredeti darab, sületlenség.

TÉGLÁSI.

O jaj, eredeti darab! Ugyan ne gyötörjük
affélével a közönséget.

BÁJFALVI.

A szerző nem akarja nevét tudatni.

SUNNYI.

Ugyan kérem czimét —

BÁJFALVI.

„Lángoló szív“ Drama 5 felvonásban.

SUNNYI (félre)

Nem emlékszem, hogy valamelyik barátom
ily czim alatt írtt volna. — Kérem, a kéz-
íratot.

BÁJFALVI.

Méltóztassék! (átadja)

SUNNYI (megnézi)

A kéz ösmeretlen előttem.

SZÉNÁSI.

Pertractáljuk a dolgot röviden. Maga a titulus is oly rősz, olly sületlen, hogy a legjobb tartalom mellett is meg kellene buknia. Én ellene szavazok. (tétre) Mint minden originális darabnak.

TÉGLÁSI.

Én is. Semmi eredetit!

SUNNYI.

Ugy tetszik, olvastam már — igen, ösmerem — sületlenség — valami gramatista irta — olvasni sem méltó.

DURCZÁS (Bájfalvihoz)

Kívüled más nem is látta! — Segíts, vagy együtt lépünk le, arra esküvém!

BÁJFALVI.

Vigyen el a manó daraboddal együtt! (Téglásinához megy) Nagysád esedezem, pártfogásaért.

TÉGLÁSINÉ.

A nagyobb gaget mért nem fogadta el?

BÁJFALVI.

Elvből — De ha e darab nem adatik, oda vagyok.

TÉGLÁSINÉ.

Hogyan?

BÁJFALVI.

Mert a dramát én magam irtam; de kérem tartsa titokban.

TÉGLÁSINÉ.

Ön? — mért nem szökött? — (férjének sűg)

SZÉNÁSI (az alatt a kéziratot forgatta)

Ahahah! a végén hatan halnak meg —

BÁJFALVI (az alatt Sunnyhoz ment, sugva)

Tens úr, nem tudá, mit tesz; — ezen dramát az ifju Zöldmezei küldte hozzám, hogy név nélkül adassam; a színi próbát akará vele kiállni. (elmegy tőle)

SUNNYI.

Ah, bocsánatot, tekintetes uraim, tévedtem; ez nem azon silány drama, melyet olvastam, az „Lángzó szív“ volt, nem „lángoló“ — de ezt is ösmerem, s ez, mondhatom, valódi gyöngy dramai irodalmunkban, s én mindenestre előadatni javaslom, s tudják, én érdektelen vagyok.

TÉGLÁSI.

Én szinte — Az eredetit denique pártolni kell, ha rossz is, ha megbukik is!

SZÉNÁSI

Sed rogo, rogo, ez a darab csupa gyilkos spektakulum; s én kereken kimondom: adatni nem engedem.

SUNNYI.

De két voks egy ellen —

SZÉNÁSI (feláll)

Én resignálok; tessék mást választani.

SUNNYI.

Kénytelenek vagyunk elfogadni.

TÉGLÁSI.

Ah, domine spectabilis, tessék maradni, mire ez a heveskedés, kérem!

SZÉNÁSI.

Ne feküdnek csak szívemen az ügy; (Várinóra néz) Engedek, de a responsabilitás önökre hárul. (felállnak)

BÁJFALVI.

Mit adunk holnap? —

SZÉNÁSI.

Amice, az mindegy; vegye elő a lajstromot, s a mint jó, sorban. —

SUNNYI.

Kérem, majd választunk!

SZÉNÁSI.

Édes Váriném, szabad karomat ajánlnom!

VÁRINÉ (kezét a színészeknek nyújtva, Hegyi, Völgyi, Berki csókolják — félre)

Én is igazgató-társ vagyok! hahaha!

Második felvonás.

Szoba Fecseginé szállásán.

1-ső jelenés.

FECSEGINÉ, MOKÁNYNÉ, SZENDEI JULCSA,
ERGER és VÖLGYI, (asztalnál ülnek és kártyáznak.)
SZÉL PÁL, ESSŐ PÉTER (megettök táboroznak.)

VÖLGYI.

Fecseginé asszony húszba bukott, kérek egy
ütésre öt krajcárt.

FECSEGINÉ.

Nem tud várni, látja, hogy nincs apró-
pénzem.

VÖLGYI.

Kérem, majd felváltom —

FECSEGINÉ.

Nincs rá szükség.

VÖLGYI.

De hiszen —

FECSEGINÉ.

No, láttak illy galant urat?

ERGER.

Majd kifizetem én —

FECSEGINÉ.

Adósa lesznek, Erger úr.

SZÉL PÁL (Szendei Julcsa kezét csókolva)

Ah Julcsa kisasszony!

ESSŐ PÉTER.

Mokányné asszony ma szerencsés —

MOKÁNYNÉ.

Mert ön ül közelemben, hahaha! és mert jól játszom.

VÖLGYI.

Igen, mert a kétszem mindig nála van, ha oszt.

MOKÁNYNÉ.

Hahaha!

JULCSA.

Hihih!

FECSEGINÉ.

Völgyi úr ma impertinens.

ERGER (nyugtalanul)

Még sem jó Jolán kisasszony!...

FECSEGINÉ.

Szerepét ment tanulni.

ERGER (óráját nézi)

Önöknek nem sokára öltözni kell menni; nem akarom tartóztatni.

MOKÁNYNÉ.

Ó, mi nem játszunk, hahaha, csak tessék maradni.

JULCSA.

Én sem, hála isten, ki maradtam a „Lángoló szív“-ből. Tessék kiadni!

SZÉL PÁL.

De szíve azért lángol, nemde? (újra kezét csókol)

ERGER (kedvetlenül újra leül)

Meg nem szabadulok.

2-dik jelenés.

IGAZFI. DURCZÁS. ELŐBBIEK.

IGAZFI.

Jó estvét, hölgyeim! Ha nem vagyok alkalmatlan, a színház kezdetéig örömet mulatok kö-
rükben —

DURCZÁS.

Alászolgája!

IGAZFI.

Viszteznek? ah hiszen öten játszanak.

VÖLGYI (feláll, meghajtja magát)

Alászolgája, tekintetes úr!

MOKÁNYNÉ.

Nem tetszik, hahaha, egy kis friss zwikli,
hahaha!

IGAZFI.

Köszönöm, Erger úr játszik helyettem is.

Megengedik ha az angol conforttal élek, mintha otthon volnék. (pamlagra hever)

FECSEGINÉ.

Csak méltóztassék; én vagyok a házi asszony.

IGAZFI.

Durczás úr valami novellát említett?

DURCZÁS (félre)

Lekenyerezem a napot... Igen, szerkesztő úr, im eredeti novella tőlem; ön Nap-ja számára. Nem illenék dicsérnem, de jobb terméket ez ideig nem igen hozott literatúránk kopár mezeje. Tessék.

IGAZFI.

Én kissé kényes vagyok — ámbár egyre megy, jó-e vagy rossz a novella? mert egy novellát sem mondhatni megbukottnak. A drama már csiklándósabb; a dramát több száz ember hallgatja egyszerre, 's ha senki sem tapsol, bár nem füttyölnek is, vége a dicsőségnek, a darab megbukottnak mondatik. A dramairás hasonlít a kereskedéshez à la grosso: ha valamelly nagy kereskedő bukik, tudja az egész világ, mert a sok hitelező éppen úgy zúgolódik, mint a megbukott előadásról haza takarodó közönség. A novella à la minuta megy: csak egyenként olvassák az előfizetők és vevők, ha megunták, elforgatják; a novella, mint csecsemő halála,

EREDETI JÁTEKSZÍN.

szépen feledésbe megy, 's elhunytát csupán apja, a novellairó kesergi. De a drama bukása, híres férjfiu temetése: a sirt ezrek veszik körül; — Thalia papjai temetik el fényes costumban; a halál-csengetyű éles füttyölés; s még a siratók sem hiányzanak, kik — siratják a bementi árt.

DURCZÁS.

Kérem, novellám hír szárnyain fog lebegni; 's én ezentúl kizárólag csak az ön Nap-jának fogok élni, irni, 's előfizetőket gyűjteni. (félre) Le kenyereztem!

IGAZFI.

Igen nagy tisztelet, főkép a mi az előfizetőket illeti, mert azzal nem igen bővölködnek nem political lapjaink.

ERGER (a játésközhöz)

Tessék kiadni! (Durczáshoz) Igen, védni fogjuk önt.

DURCZÁS.

Nem ösmeri ön a ma adandó eredeti dramát?

IGAZFI.

Mi is a czíme?

ERGER.

„Lángoló szív“ hahaha!

DURCZÁS (öntetszőleg)

Ugy-e elmés czím?

IGAZFI.

Sületlen, édes barátom, sületlen! — 's az egész silány férczmű nyomorult harlequinád, öszszecsempészve a világ minden dramáiból; úgy, hogy ha egykor a nagy feltámadáskor minden rész oda kénytetik vissza menni, honnan oroztatott, csak egy betű sem marad a 28 íven, melyre írva van.

ERGER.

Már nyomják is róla a kritikát —

VÖLGYI (félre)

Szokás szerint az előadásról is, ámbár még elő sem adatott.

IGAZFI.

És ön is, édes barátocskám, ha tetszik irjon róla bírálatot, én restellek vele vesződni.

DURCZÁS (félre)

Saját darabomat bíráljam? ez nem volna első példa. (duzzogva) Kérem azt a novellát.

IGAZFI.

Miért?

DURCZÁS.

Most jut eszembe, még némi igazgatni való van rajta.

IGAZFI.

Bizony nem fog ártani, mert az első sorokban is hibát vettem észre.

DURCZÁS (erővel elkapja — fölré)

Boszú, véres boszú! A Holdhoz szegődöm! —
Alászolgája! (elrohan)

IGAZFI.

Azt mondják, az ifju Zöldmezei írta a darabot, a Hold satellese; no, lesz dicséret!

FECSEGINÉ.

No, de van is dolga szegény Jolánnak, az egész jámbikusban van írva.

IGAZFI.

És jámbusai nem arra szolgálnak, hogy általok a nyelv simább, hangzóbb, és könnyebb, szóval, szép legyen, hanem hogy a szegény színész nyelvét kitörje.

FECSEGINÉ (gunnyal)

No, hisz majd kitesz magáért Váriné!

IGAZFI.

Ej, Váriné a prózát is pattogtatja.

ERGER.

Soha rosszabb színésznőt...

FECSEGINÉ.

Haj, de a kinek igazgató barátja van!

IGAZFI.

Előre meg lehetett volna jövendőlni; — színházhoz csak egy igazgató kell, de jó.

FECSEGINÉ.

S kinek két annyi gaget adtak; — persze, a művészetbeni haladásért!

IGAZFI.

Csak mondjuk ki nyilván, Szénási úr belebolondult, s a falusi tanács sem ritkán iszik a falu rovására.

FECSEGINÉ.

S Jolánom, kinek sem éje sem nappala, kinek három annyi talentuma van, ki a közönség kedvence... Oh sirnom kell!... Hogy bántak velem!... Osszon, Völgyi!

IGAZFI.

Jolán igen igen kedves alak, és még fiatal is —

FECSEGINÉ.

Csak 14 éves; és szorgalmas.

IGAZFI (cigáróra gyújt)

Belőle válhat valami —

FECSEGINÉ.

Valami? már hat évvel ez előtt is több volt a valaminél, már akkor is megtapsolták az Orleansi szüzben, pedig minő rossz fordítás!

IGAZFI.

Hat éve? és még is 14 éves, hahaha!

FECSEGINÉ.

Ah, a boszúság miatt azt sem tudom, mit beszélek... Ah, az a Váriné, kit Kis Pircsen kifütyöltek, Szekszárdon megdobáltak! Most ő dirigál.... Nem én adok ki! — S én csudálkozom a

közönségen, hogy eddig is türte, s nem élt jogával —

ESSŐ PÉTER.

Ki kell fütyülni! *(felre)* Nem fogadta el udvarlásomat!

FECSEGINÉ.

De hiszen volnék csak férjfiú, és ne volnék anya, kinek leánya színésznő —

JULCSA.

Az igaz, szenvedhetlen persona!

SZÉL PÁL.

Julcsa kisasszony is? — Ki van mondva rá az ítélet; ki fogjuk fütyölni.

MOKÁNYNÉ.

Ah ne csináljanak scandalumot, hahaha!

VÖLGYI.

Már látom, feloszlik a társaság! Míg egy igazgatónk volt, ha a színpalak mellett pereltünk is, ismét megbékültünk, s a közönségre nem hatott ki: de most, mióta hárman is igazgatnak, a sokféle pártfogolás irigykedést, viszálykodást szült... s denique, sok bába közt elvész a gyermek! Adjon ki Fecseginé!

SZÉL PÁL.

,A Lángoló szív'-et úgy is ki kell fütyölni, egyúttal Várinén is túl esünk.

IGAZFI.

Uraim, azt ne tegyék — Váriné azt nem ér-

demli, s az illy botrányok végre is magának a színháznak ártanak legtöbbet.

3-dik jelenés.

BÁJFALVI, JOLÁN (karöltve) HEGYI. PARTI.
ELLŐBIEK.

BÁJFALVI.

Jó estvét!

ERGER.

Ah, jó estvét Bájfalvi, a maga fejét a mi-
nap ugyan csak megmostuk, de nem haragszik?
úgy is eléggé magasztalja a „Nap”.

BÁJFALVI.

S éppen azért nem lehetek a „Nap” kegyé-
ben is.

IGAZFI.

Bocsáson meg Bájfalvi úr, azt levelezöm irta
önről; de én személyesen ellenkezőről győződ-
tem meg, s önt nem engedem üldöztetni többé.

ERGER (feláll, Jolánhoz siet)

Ah Jolán kisasszony! Olvasta a tegnapi „Nap”ot,
meg van elégedve a kritikával?

BÁJFALVI (közéjük lép)

Éppen nem, mert nőm Monaldeschiben szer-
felett gyöngye volt.

MIND.

Nője?

FECSEGINÉ.

Elment az úr esze?

BÁJFALVI.

Áldásaért esedezünk! (Jolánt hozzá vezeti)

FECSEGINÉ.

Micsoda komédia ez?

BÁJFALVI.

Mivel házassággal végződött?

FECSEGINÉ.

Jolán, csak nem reménylem, hirem s tudtom nélkül —

JOLÁN.

Édes anyám, folyvást ellenzé, mire szívem unszolt; hallani sem akart róla: kénytelen voltam tehát lelkem sugalmát követve, titkon esküdni össze.

IGAZFI (félre)

A Komédiában komedia.

FECSEGINÉ (székre veti magát)

Vizet! vizet! Hálátlan teremtés! Ez növelésem gyümölcse és jutalma?

IGAZFI.

Még tragedia lesz.

JOLÁN.

Mi boldogok leszünk, mert szeretjük egymást!

ERGER (ajkába harap)

Ezért dicsérgettem!?

FECSEGINÉ (felugrik)

Nem, nem hihetem! Legalább is grófhhoz vagy földes urhoz kelle mennie, s im színészhez! színészhez! (dől, föl)

IGAZFI.

Kérem, Bájfalvi úr néha király is leend.

BÁJFALVI.

Színésznő hogy is mehetett volna színészhez!?!... Asszonyom én büszke vagyok czimemre!

ERGER.

Arra hogy színész?

BÁJFALVI.

Arra, mert tiszta szándék vezérel pályámon, nem mint bizonyos urakat, kik a színbirálat fűzfa paripáján ruktatnak Parnasz hegyére. Tisztelet becsület a kritikának, melly tanítani és használni akar; szükséges ez a színvilágban, hogy levegőjét mint villám tisztítsa, és virágai között mint gondos kertész a gyomot irtogassa. De vannak emberkéek, kik diadalmenetőkben, majd egy színészt akarnának eltiporni, mivel nincs kedve hizelegni; majd egy középszerű de szép színésznőnek tömjéneznék, mert nyájasan pillantott rájuk; majd az igazgatóságnak esnek, mivel szabad je-

gyet felejtett adni, vagy silány dramáikat nem adatta. Az illy uracsok koszorút osztanak, mielőtt egy is érte volna homlokaikat; s a színészt megróvják, holott, mint példa volt rá, a megróvott színész nem is játszott. Az illy uracsoknak, okok hiában, csak a nem gondolkozók hisznek ugyan, de csüggedetlen és folytonos becsmérés által képesek bár kinek veszett nevét költeni. — Értik édes uraim? — S most jelenthetem, Jolán nőm, s méltatlan dicséreteiket soha sem fogja meghálálni.

IGAZFI.

Erger úr, ez önt illette. Köszönöm Bájfalvi, emberül beszélt. Denique nincs virág gyom nélkül. Adieu!

ERGER.

Erre felelek a jövő számban. (el)

IGAZFI.

De nem az én lapomban. (el)

JULCSA.

Mokányné menjünk, Fecseginé igen fel van ingerülve.

MOKÁNYNÉ.

Karját, Esső úr! (elmennek)

HEGYI (Fecsiginéhez)

Mi tanúk voltunk Berkivel. Legyen esze: Bájfalvi köztünk a legjobb.

BERKI (Bájfalvihoz)

Békülj ki anyósoddal; igérd neki, hogy ezentúl is feljöhet a coulisszák közé! (el)

(Csak hárman maradnak.)

JOLÁN.

Édes anyám, magunkra vagyunk; -- mi kifogása Bájfalvi ellen?

FECSEGINÉ.

Hozzám többé ne szólj, ezentúl nem lakhatunk egy földél alatt... Így kijátszani szép álmaimat. — Ezért neveltelek? Ezért őriztelek anyai gonddal? Gróf helyett színész! Sírnom kell!

BÁJFALVI.

Mi sem hagyjuk el öregségében!

FECSEGINÉ.

Öregségemben? még nem vagyok olly öreg, hogy ön fiam lehessen! Takarodjék, csábító!

BÁJFALVI.

Mivel nőül vettem.

FECSEGINÉ.

Talán szerencsének is tartsuk önt, édes úr? Ki ön? micsoda?

BÁJFALVI.

Atyám professor és gazdag volt.

FECSEGINÉ.

És hol vannak ősi kincsei?

BÁFALVI.

Hallgasson meg, de nyugodtan, s ki fog békülni. Engem a színpadhoz le nem győzhető vonzalom üzött —

FECSEGINÉ.

Lári fári! alkalmasint kicsapták az oskolából.

BÁJFALVI.

Éppen nem. De vonzalmam a színpadhoz olyan volt mint első szerelmem. Ki a színpadba szerelmes, nem gondol éhséggel, nyomorral, megvetéssel; vonzalma szenvedélylyé válik, s meghalna ha nem játszhatnék: mint a szerelmes, ha nem bírhatja kedvesét.

FECSEGINÉ (félre)

Gyanítok valamit. — (honzá) Dologra! kicsoda ön, mert Bájfalvi álnév —

BÁJFALVI.

Igen, álnév, melly nagybátyám és gyámom elől rejt, ki sohasem egyezett volna meg abban, hogy színész legyek, mert ő nagytekintetű úr.

FECSEGINÉ (örömmel)

S neve?

BÁJFALVI.

Szénási József, egyik igazgatónk.

FECSEGINÉ.

Lehetséges?

BÁJFALVI.

Atyámról ötven ezer forint örököm van.

FECSEGINÉ.

Lehetséges!?

BÁJFALVI.

Mellyet fél év múlva követelni fogok; mint-hogy akkorra már nagykorú leszek, s akkor megszűnik gyámom hatalma is fölöttem, mellyel atyám végintézete szerint bir.

JOLÁN.

És így addig titkolnunk kell igazi nevét.

FECSEGINÉ.

Természetesen.

BÁJFALVI.

Reménylhetem most áldását!

FECSEGINÉ.

Ha fél év múlva elhagyjátok a színpadot —

JOLÁN. BÁJFALVI.

Soha! soha!

FECSEGINÉ.

Hát olly dühösen bele bolondultatok.

JOLÁN.

Épen mint egymásba.

FECSEGINÉ.

Legalább directiót állíthatunk.

BÁJFALVI.

Reménylem, nem lesz rá szükség, mert a nemzeti színházhoz megyünk.

FECSEGINÉ.

Minthogy másképp nem lehet, s minthogy már megtörtént, isten neki! (megöleli őket) Vegyétek áldásomat!

BÁJFALVI (óráját nézi)

Jolán, most jer öltözni, te kezdted a játékot.

JOLÁN.

Meglássa, édes anyám, mint fogjuk szeretni!

FECSEGINÉ.

Hiszen én is mindent anyai szeretetből teszek, s tettem érted. — Ti nem ösmeritek az anyai szívet! — Mennyi álmatlan éjem, mennyi rossz órák volt miattad, édes leányom. Ha valaki jobban játszott, ha valakit jobban tapsoltak, anyai szívem majd megrepedt. — Ha mást dicséretelni hallottam, fájt, hogy nem téged illetett; 's ha magasztaltak, az öröm szinte megölt. — Most menjetek, hadd sírjam ki magamat az öröm miatt.

BÁJFALVI. JOLÁN (el).

FECSEGINÉ (letörli könnyeit)

Tehát még is jól imádkozott Jolánom! — Ötven ezer forint! Minő gyönyörű garderobot csináltathatunk; csupa bársony lesz, s mind igaz arany és ezüstre! — Váriné meghal a boszúság és irigység miatt!

4-dik jelenés.

MOKÁNYÉ, JULCSA (a' közép ajtót megnyitják —
s bekukkantanak, kezökben látcső. ELLŐBIEK.

MOKÁNYÉ.

Valljon hült-e már haragja ?

JULCSA.

Még minket is kikerget.

FECSEGINÉ.

Most kalapért, kendőért, operacsőért, s el a
színházba! (az oldalszobába schaschirozik)

MOKÁNYÉ (bejő)

Hiszen víg —

JULCSA.

Majd kiugrik bőréből.

MOKÁNYÉ.

Mérgében tán megőrült, hahaha!

JULCSA.

De az új pár is vígan távozott.

MOKÁNYÉ.

Meg kell tudnom, ha addig élek is.

FECSEGINÉ (színházba készülten visszajő)

Ah, önök!

JULCSA.

S mért olly vígan?

FECSEGINÉ.

Ah, ne is kérdezze barátném, ha tudná mi történt; Azt tudják, hogy Jolán férjhez ment?

MOKÁNYNÉ.

Igen, Bájfalvihoz.

FECSEGINÉ.

Bájfalvihoz; ha akarom Bájfalvi, ha akarom nem Bájfalvi!

JULCSA.

Az ég szerelmére! megöl a kíváncsiság!

FECSEGINÉ.

Még titok — félévig titok!.... (sobja) Ah, fél-évig hallgatni!

MOKÁNYNÉ.

S ön félévig titkolóznék? Bájfalvi tán valami szökött katona?

JULCSA.

Vagy emigrans?

MOKÁNYNÉ.

Vagy kereset alatt levő?

FECSEGINÉ.

Hogy gondolhatnak olyasmit — ő.... Majd kiszalasztám.

MOKÁNYNÉ.

Tán nagy úr fia?

FECSEGINÉ (fejével int)

JULCSA.

S ez álnév?

FECSEGINÉ (igent int)

MOKÁNYNÉ.

S rokoni miatt bujdosik?

FECSEGINÉ.

Nagybátyja és gyámja... Ha tudnák, kicsoda ezen nagybátya!... itt van Füreden — de többet egy szót sem szólok!

MOKÁNYNÉ.

Itt. Csak annyit mondjon még, micsoda betűvel kezdődik neve?

FECSEGINÉ.

Sz-el.

MOKÁNYNÉ (újja in számlálva)

Szijasi — Szél — Szénási — Ah, meg van! Igen, Szénási az igazgató, ennek szökött meg gyámja és unoka öccse! Ah ezt el kell beszélnem... hahaha! (menni akar)

FECSEGINÉ.

Maradjon, tönkre tesz!

MOKÁNYNÉ.

Tehát kitaláltam?

FECSEGINÉ.

De titok legyen.

MOKÁNYNÉ.

Bennünk bízhatik.

JULCSA.

Bennem is.

FECSEGINÉ.

Ah, mi boldog vagyok! (elmennek)

Változás.

(Séta.)

5-dik jelenés.

SUNNYI, SZENNYEI.

SUNNYI.

Már bocsánat, Szennyei úr, Váriné nem érdemli a csillagokat, melyeket ön rak rá. Nekem a dologban semmi érdekem, s meg kell vallanom, Jolán jobban tetszik, kit ön üldözni látszik. S mért ignorálja derék Bájfalvinkat? ki most legelső, legnagyobb magyar színész? Bájfalvi velünk közremunkál, azon ügyre, mely előttünk szent (félre) Zöldmezei darabját pártolja.

SZENNYEI.

De nekem is vannak meggyőződéseim —

SUNNYI.

De megbocsát nekem, ha cikkeit megnyirbálom, mert azt csak tudja, hogy nekem is vannak meggyőződéseim, s lapomnak van végcélja,

s vannak szerkesztői titkaim; s e végczél és szerkesztői titkokkal ellenkezőt csak törölve, vagy csillagokkal ellátva adhatok ki.

6-dik jelenés.

DURCZÁS ELŐBBIEK.

DURCZÁS.

Jó estvét, Sunnyi úr!

SUNNYI.

Jó-estvét!

SZENNYEI (folytatva)

Már akármit mond, Sunnyi úr, Váriné inkább érdemlené a dicséretet, mint a mai darab.

SUNNYI.

Csitt, nem vagyunk magunkra.

DURCZÁS

Mért a mai darab? a mai darab fölséges mű, soha jobb nem adatott; jelen voltam a főpróbán, oda vagyok! oda vagyok!

SUNNYI (kétékedve — félre)

Valljon nem ironia?

SZENNYEI.

Megbocsásson Durczás úr, nyomorultabb valamit, mert darabnak sem mondható, még nem irt magyar kéz.

DURCZÁS.

No, hisz' majd meglátjuk! egy óra múlva adatik, s a közönség keze a taps miatt kéztyű nélkül maradand.

SZENNYEI.

Kifütyölik.

DURCZÁS.

Tombolni fognak.

SUNNYI.

Mindenesetre tapsolni.

DURCZÁS (kétkedve)

Ön is egy véleményben van velem; — ön is a legszigorúbb bíráló?

SUNNYI.

Nem hasonlítható ugyan Shakspeare, Calderon, Göthe, Schiller remekeihez, de a magyar irodalomban kétségkül egyetlen!

DURCZÁS (örvendezve, szeméit Sunnyiról le nem véve)

A gyönyörű versek! —

SUNNYI.

Az eredeti jelleme!

DURCZÁS (növekedő örömmel)

S a situációk! —

SUNNYI.

S a hatás! —

DURCZÁS.

A felvonások vége csattan! —

SUNNYI.

Remek!

DURCZÁS (megöleli)

Remek?!

SUNNYI (félre)

Illy hatással rám sem volt, mint ezen urra.

SZENNYEI (félre)

Igy soha sem dicsért engem Sunnyi úr!

DURCZÁS.

Ugy-e ez az ismeretlen költő mind lefőzte.

SUNNYI.

Ön, Durczás úr, lesz szíves róla bírálatot írni lapom számára; a színészeket piszkolni kell, ez már taktikám, így minden hatás a szerző érdeme leend. Jegyezze meg jól: barátunk darabjában mindig roszul játszanak a színészek, elleninkkében pedig mindig jól. Tehát a darabot dicsérni, a színészeket pedig piszkolni kell.

DURCZÁS.

Tiszta szívből; de álnév alatt; okom van rá —

SUNNYI.

Jobb volna ugyan saját neve alatt; de jelszavam: nem ki, hanem mit!

DURCZÁS.

Ezentul Sunnyi úr Holdját fogom tölteni — im egy eredeti novella tölem.

SUNNYI.

Majd megolvasóm, s ha jó —

DURCZÁS.

A mai darab szerzőjéhez is méltó novella.

SUNNYI.

Azt alig hiszem, alig hiszem! — Ön, Durczás úr, még egyik párthoz sem tartozott, még nem renegát, tehát majd meglássuk.

DURCZÁS.

Én pártatlan és pártatlan vagyok.

SUNNYI.

Honorariumot ugyan nem adhatok.

DURCZÁS.

Kérem, az hallatlan is a magyar hirlapi világban, s rendesen a hírlap születése után csak fél-évig divatos.

SUNNYI.

De a mit tehetek önért: ha állandóan a vég-cél és jó ügy barátja lesz —

DURCZÁS.

Kérem, s mi az a végcél?

SUNNYI.

A végcél? a végcél? ... Máskor bővebben. — A „Nap“ minden esetre rossz ügyet pártol —

DURCZÁS.

Haszontalan silány lap, kár hogy több elő-

fizetője van, mint a ,Hold'-nak, valóban nem érdemli.

SUNNYI.

Oh a ,Nap'-nak is van fogyatkozása, majd letűnik, majd letűntetjük, s a ,Nap' lementé után, a ,Hold' fényesebben fog ragyogni a sötét éjben mint nappal.

7-dik jelenés.

TÉGLÁSINÉ egy (csapat hölgygel az egyik —)
AZ ELŐBBIEK (a másik oldalon csoportoznak).

TÉGLÁSINÉ.

Igen, barátnéim, nagyságos asszonyaim, hiában gyulolódnak, én pártolok minden nemzetit; s az irodalom és színészet országosan elősmert emeltyűje a nemzetiségnek: s van-e Bájjfalvinál ügyesebb színész?

ELSŐ HÖLGY.

Már az igaz, szebb figurát kívánni sem lehet.

SUNNYI (Szennyeihez)

No, hallja, Szennyei úr?

TÉGLÁSINÉ.

S hát toiletje? hölgynek is beillenék!

MÁSODIK HÖLGY.

De kissé büszke, rátartó — Mikor jutalom-

játéka volt, még csak el sem hordta a czédulát, holott mások a czédulával belépti jegyet is tolnak az ember nyakára.

TÉGLÁSINÉ.

Önérvet, barátném, önérvet! S illy színész megkülönböztetést érdemel; s én javaslom, hogy ma, midőn kilép, mindenikünk egyegy bokor virágot vessen rá, im az enyém már kész.

HÖLGYEK.

Helyes! Helyes!

SUNNYI.

Hallja, Szennyei úr!

TÉGLÁSINÉ.

S mivel a „Hold“ is pártolja, ezentúl a „Hold“-ra előfizetek —

SUNNYI (legnagyobb örömmel)

Hallják uraim!

TÉGLÁSINÉ.

Koszorúkról is gondoskodtam; az egyik bábér leend, bizonyos jelentősége van, melly még csak az én titkom... no, de hisz' én igazgatóné vagyok.

ELSŐ HÖLGY.

Van jó szerepe?

MÁSODIK HÖLGY.

Trikóban játszik a' darab?

TÉGLÁSINÉ.

A darab? — Ah, arról nincs is eszménk —
lángész szüleménye!

DURCZÁS (legnagyobb örömmel)

No, hallja Szennyei úr!

HARMADIK RÖLGY.

Csak öt felvonásban ne volna.

DURCZÁS (magában)

Ezentúl négyben írok.

TÉGLÁSINÉ.

Semmi, több fagyaltat eszünk.

DURCZÁS.

No hallja, Szennyei úr!

8-dik jelenés.

IGAZFI, ERGER (ki a fenékszinben marad)

ELŐBBIEK.

IGAZFI.

Nagyságos asszonyim, képzeljék!

TÉGLÁSINÉ.

Mit, kellemes szerkesztő úr?

IGAZFI.

Minő jelenetnek valék tanúja.

TÉGLÁSINÉ.

Talán összepereltek a színészek? Se baj!
megbékítjük! Hát önök édes bírálók nem veszek-

EREDETI JÁTÉKSZIN.

szenek-e folyvást? s nem veszekszik-e az egész világ? Királyok és nemzetek háboruskodnak; a házaspárok, és szerelmesek minden harmadnap farschéba jönnek: s hát csak éppen a színészek legyeknek halvérűek? Aztán mért vádolják önök folyvást a színészeket, hogy önök gáncsait nem akarják békén tűrni, hát ugyan önök, kik türelmet predikálnak, türelmesek-e egymás iránt?

IGAZFI.

Köszönöm, hogy nagysád végre szóhoz juttat, s én a nagysád vádjai ellen nem védem magamat, sokkal udvariasabb vagyok, s győző kezet nyujtok, mint a diák mondja — — (kezet csókol) De itt másról lesz szó. Képzeljék, a kegyelt Bájfalvi, a kedves, a magasztalt, az ezerszer megtapsolt Bájfalvi —

TÉGLÁSINÉ.

No? no?

IGAZFI.

Megházasodott!

MIND.

Lehetlen!

TÉGLÁSINÉ (kitörve)

Az nem igaz! lehetlen!

IGAZFI.

Nagysádat ezért nem hívhatom ki sem kardra, sem tollra: tehát csak ismétlem, Bájfalvi nő.

ELSŐ HÖLGY.

S kit vön el?

MÁSODIK HÖLGY.

Vagy őt vették el?

IGAZFI.

A nő átkozottul szép —

HARMADIK HÖLGY.

És gazdag?

IGAZFI.

És szegény.

TÉGLÁSINÉ.

Meggfoghatlan!

IGAZFI.

A boldog menyecske — Jolán, a színésznő. Az egész titokban történt. De most jő a java. A pár áldásért esedezik Fecseginétől, és Fecseginé elájul; mert Jolánt legalább is grófnak szánta... hahaha! (Téglásinéhez) De nagysád nem is nevet.

TÉGLÁSINÉ.

De hogy nem, hahaha! (félre) Ezért bosszút állok!

IGAZFI.

Szóval, az egész tragi-comedia volt.

TÉGLÁSINÉ.

Az egész hallatlan botrány! S csodálom, hogy mi egy kedvüleg hallgatjuk? S ennek akartunk virágot hinteni? (eltépi a bokrétát)

IGAZFI.

Mért botrány? hiszen igazi házaspár lett belőlök: becsületesemre mondom, igazi házaspár!

TÉGLÁSINÉ.

Igy megcsalni az itteni közönséget!

IGAZFI.

Miért? hiszen a darab azért adatik, s ők ámbár mérget vesznek be, játék végén együtt vacsorálnak.

TÉGLÁSINÉ.

Az a darab nem fog adatni —

DURCZÁS.

Mit hallok?

IGAZFI.

A mi illeti, azon örülnünk kellene, mert borzasztó silányság!

9-dik jelenés.

BÁJFALVI (jö, hátul-megáll.) ELLŐBBIEK.

SUNNYI.

És miért nem fog adatni, téns asszony?

TÉGLÁSINÉ.

Mert nem akarom — mert mi nem akarjuk nők.

HÖLGYEK.

De miért nem?

TÉGLÁSINÉ.

Mert férjem, az igazgató nem akarja.

DURCZÁS (Bájfalvihoz)

Pali segíts! vagy oda vagyunk! Együtt lépünk le!

BÁJFALVI (előre lép)

És miért nem, nagyságos aszony?

TÉGLÁSINÉ.

Már mondtam, mert férjem nem akarja.

SUNNYI.

De én akarom, s én is igazgató vagyok.

DURCZÁS.

Már a cédula kihordva, a színészek öltöznek is.

TÉGLÁSINÉ.

Meg kell változtatni —

SUNNYI.

Már bocsánat, de adatni fog.

TÉGLÁSINÉ.

Férjem nem akarja, Szénási soha sem is akarta, s két voks győz egy ellen, maga szokta mondani Sunnyi úr: tehát nem fog adatni.

BÁJFALVI.

Ha nagysád nem akarja, úgy semmi esetre sem adható. De reményelem, megkérlelem nagysádat.

TÉGLÁSINÉ (titkon)

Nem minden olly kérlelhető mint kedves neje.

BÁJFALVI (oldalazséből a levelet veszi ki)

Nagysád sem lesz olly köszívü — De térjünk más érdekesb tárgyra! — Látják e levelkét nagyságos asszonyaim!

ELSŐ HÖLGY.

Szerelmes levél, tán nejétől kapta esküvő előtt.

BÁJFALVI.

Nem, hanem egy általam is igen igen tisztelt asszonyság küldé.

TÉGLÁSINÉ (félre)

Levelem! óh én gondatlan!

BÁJFALVI (igen vidámon)

Rólunk színészekről mondogatni szokás, ám-
bár vannak köztünk igen boldog házaspárok, hogy
az illy frigynek nem vagyunk őszinte tisztelői;
hogy én ellenkezőről győzzem meg nagyságtokat,
e levelkét az illető férjnek kezébe fogom juttatni.
Nincs ugyan alatta név, de a vonások, ha más
előtt nem is, a férj előtt bizonyosan ösmertek
lesznek.

TÉGLÁSINÉ (a mennyire lehet, mosollyal palástolva felindulását)

Öntől mint becsületes embertől ezt nem vártuk volna. — S ön visszaélne illy női gyön-
geséggel?

BÁJFALVI.

Éppen nem éltem vissza, mert szerelmét el

nem fogadám... A férj és nő igazítsa el együtt az ügyet; a férj büntesse nejét, vagy bocsáson meg neki, ahoz semmi közöm, én teszem mivel az igazságnak tartozom: hadd lakoljon a bűnös! (Téglásinéhez) S én reménylem, nagysád az erény legtisztább tükre, helyben hagyja ezen lépésemet. A mi a mai előadást illeti, az nem maradhat el botrány nélkül, s nekem a Füredi színpad sorsa sokkal inkább fekszik szívemen, mintsem szégyenleném a kérésig alázni magamat... Kérem nagysádat, méltóztassék férjét (megnyomva) ki a darab adatását hirtelen gátolhatni gondolja, méltóztassék nevemben férjét megkérni, hogy ne méltóztassék ellenzeni... Férje a nagysád kérelmének inkább fog engedni, mint az enyémnek, kérem, esedezem, méltóztassék férjét megkérni, hogy engedje meg a „Lángoló szív“ adatását... Ugy-e megteszi nagysád? Esedezem! (kezet esókol)

TÉGLÁSINÉ.

Föltét alatt. Valamint ön, uram, a színészet ügyét és becsületét szíven viseli: éppen úgy fekszik az én szívemen a nőnem becsülete; ha tehát ön ama levelkét nem adja a férjnek, hanem magának az illető nőnek: én is rábeszélem férjemet, hogy ne akadályozza, mit akadályozni nem lehet... Higyje ön, uram, ezen szelidebb és kimélő bánasmód, jobban észére hozza az illető nőt; mint

a legnagyobb szigor; s egy pillanatnyi tévedésért nem érdemli ama nő, hogy házi nyugalmával és becsületével lakoljon.

BÁJFALVI (a levélkét már kalapjában tépdeli)

Nagysád igen, igen kegyes! — S hogy is tudta feltenni rólam, hogy oly gyöngédtelen lehetnék hölgy iránt!?

DURCZÁS (magában)

Ennek ördöge van.

SUNNYI.

Tehát adatni fog? —

BÁJFALVI.

Most bocsánatot kérek — Thalia hívja papját. Magamat ajánlom! (el)

IGAZFI (félre)

Én alkalmasint tudom, hányat ütött az óra: azért a színházba megyek, nehogy elkéssem. (el)

DURCZÁS.

Köszönöm, Pali, köszönöm! (el vele.)

TÉGLÁSINÉ (félre)

Az égre, ez becsületes ember, s engem meggyógyított!

10-dik jelenés.

TÉGLÁSI. ELLÖBBIEK.

TÉGLÁSI.

Jó estvét, hölgyeim! Még is itt? hát a szín-

házba? Oh ma nem szabad elmaradniok, a darab jó, meg kell nézniök.

ELSŐ HÖLGY.

Hogyan? hát nem ellenzi előadását?

TÉGLÁSI.

Én? mentsen isten!

MÁSODIK HÖLGY.

Nője azt mondá —

TÉGLÁSINÉ.

Hát nem ellenzetted-e? emlékezzél csak vissza.

TÉGLÁSI.

Én? nem értem!

TÉGLÁSINÉ.

Tehát nem ellenzed? — Óh így kérnem sem kell —

TÉGLÁSI.

Ah, igaz — ellenzém eleinte — de nőm —

TÉGLÁSINÉ.

Most kér, hsgy siettesd a színészeket, nehogy fél öt helyett megint ötkor kezdjék a darabot, s nehogy félórát kelljen várnunk.

TÉGLÁSI.

De mikor az a Váriné addig cicomázza magát, s mikor Szénási nem engedi büntetni?... Viszontlátásig! (el)

TÉGLÁSINÉ.

S mi menjünk tapsolni! (félre) Ez volt első és

utolsó szerelmes levelem! (elmennék — csak Sunnyi és Szennyei marad)

SUNNYI.

No látja Szennyei úr, még a nők is a jó ügy mellett vannak.

SZENNYEI.

Ki jö itt? barátunk Zöldmezei!

SUNNYI.

Ah, ne mondja! — Valóban, Jó estvét, Zöldmezei úr!

11-dik jelenés.

ELLŐBIEK. ZÖLDMEZEI.

ZÖLDMEZEI.

Ah ön az, ugy keresem mint a tűt.

SUNNYI.

Tudtam, hogy nem állja meg — Éppen jókor, éppen jókor, még nem kezdték el —

ZÖLDMEZEI.

Mit?

SUNNYI.

No, az előadást —

ZÖLDMEZEI.

Hát mit adnak? — Apropos, micsoda „Lángoló szív“ dramát magasztal ön utolsó lapjában?

Hiszen az rendkívüli dolog öntől; öntől ki a dicséretben olly óvatos, fősvény és két értelmű: hogy körülmények változtával, a mi fehérnek látszott, szinte feketévé tudja változtatni —

SUNNYI.

Minő ármányos, Zöldmezei, minő ármányos! Hiszen éppen ma adják először a „Lángoló szív“-et, ezt nem tudta volna.

ZÖLDMEZEI.

De honnan? hiszen Füredről csak nem küldenek Pestre czédulát —

SUNNYI.

Ne tettesse magát: bizonyosan Bájfalvi tudósítá.

ZÖLDMEZEI.

Engem? — Apropos, hát ezzel a színészszel mit akar?

SUNNYI.

Hisz ő a jó ügy barátja —

ZÖLDMEZEI.

Ezt sem értem; valamint tudtomra egyik jó ügybarát sem irta a „Lángoló szív“-et.

SUNNYI.

Előttem is titkolja, ki hallgatag vagyok mint a sír —

ZÖLDMEZEI.

De az ég szerelmére, mit?

(Szennyei hátul sétál)

SUNNYI (félre vonja)

Hogy a „Lángoló szív“ öntől van.

ZÖLDMEZEI.

Tőlem? nem értem.

SUNNYI.

De mikor egészen ki rí belőle, minden szokott kellékével bir dramáinak: hosszú, mint minden dramája; öt felvonásos Horác parancsa szerint. —

ZÖLDMEZEI.

Kérem, kérem, néha elő- és utójátékot is szoktam írni.

SUNNYI.

S a dictio —

ZÖLDMEZEI.

De ha mondom, mit sem tudok róla.

SUNNYI.

Már minő makacsság! Hiszen egyenként minden jelenete Shakspeare- Schiller- és Göthéből van másolva!

ZÖLDMEZEI.

Kérem, az éppen nem szokásom!

SUNNYI.

Már miért ne? A nagy geniek egy húron pendülnek.

ZÖLDMEZEI.

De a „Lángoló szív“ még is más műve

hiszen tudja ön, mást nem írtam ez idén, a 100 aranyra beadtam szomorítványon kívül: s önt megcsalták, rútul rászedték.

SUNNYI.

Hát Bájfalvi — ?

ZÖLDMEZEI.

Nem is ösmerem —

SUNNYI.

Nem tréfál ?

ZÖLDMEZEI

Semmi kedvem hozzá.

SUNNYI.

S a darab sorsa tölem függött!... Mért nem is érkezett félórával előbb.

ZÖLDMEZEI.

Mert a posta lovak drágák és roszak voltak.

SUNNYI (igen gyorsan beszél)

S többé compromissio nélkül nem is gátolhatom! S most ismét valami ujonczot segíték Heliconra! Bájfalvi mistifikált!.... De jön a színházba! és saját neve alatt — mert én álnevek alatt dicsértem, érti, saját neve alatt támadja meg mind a darabot, mind Bájfalvit. Én szerkesztőileg csak azt jegyzendem meg: hogy csupa részrehajlatlanságból közlöm. — De hiszen látni fogja ön, milly rosz, nyomorú színész is az a Bájfalvi, milly szegletes, milly modoros! Én ugyan

azt mondtam róla, studiumos, de ön keresztelje azt modorra — s a drama! — A drama jó, mennyire én a hatáshoz értek, mert van benne gyilkolás, haldoklás, szóval minden; — de ön vegye más szempontból, mint a szerző gondolá, s tönkre silányítja. — Így próbálja önmagát Rubens vagy Ráphael képét más szempontból nézni, mint kell: az olaj fényétől mit sem fog látni.... Érti? Hiszen, teszem, Hamlet Shakspearei remek, azonban a lelket kiparodizálni, s a fő jellem ingatag gyávaságát humoristice nem lehetne-e gúny és nevetség tárgyává tenni? — Ah, az a humor a kritikában megbecsülhetlen! — Látja ön, a humor magyarul víz, s vessen ön bármi tárgyat vízbe, meglássa, nagyobb, kisebb, hosszabb, szélesebb, szóval egészen másfélének fog látszani, mint a millyen valódi alakja. —

ZÖLDMEZEI.

Ön ma igen is beszédes.

SUNNYI.

Röviden, mátol fogva Bajfalvi, ki eddig remek színész volt, eleinte modoros, azután meglehetősen, végre rossz színészszerű degredáltatik... S ha még akadályozni is lehetne compromissio nélkül az előadást!? Jöjjen, színháznál annyi a véletlen, mint az összes francia dramai irodalomban! (elvonja magával)

SZENNYEI (egyedül)

Milly meghitten suttogtak, s irántam milly hideg — Aztán tovább is csak az ígérettel érjem be? Nem leszek többé bolondja! sőt ellene irányom minden ágyúmat — Gyöngeségit úgy is ösmerem — Vissza Pestre, kezdjünk csatát a Hold ellen. (el.)

12-dik jelenés.

SZÉNÁSI, VÁRI. (karöltve)

SZÉNÁSI.

Hova sietne, hiszen nem játszik ma.

VÁRI.

Nem, de szokásom játék előtt, ha nőm lép fel, a kávé- ser- és borházakat rendre járni, ha nincs-e készülöben valami merény ellenünk: mert az ilyest jó megelőzni.

SZÉNÁSI.

Várinénak ilyesmire nincs szüksége, mert művésznő!... S ön tudja, mennyire respectálok én a művészetet, élek, halok a művészetért!

VÁRI.

Óh, azt tapasztaltam: (némi gúnynyal) hányszor mondott le az igazgatóságról, de a művészet szent érdekétől lelkesülten újra fel méltatott vállalni (félre). Vinne el az ördög!

SZÉNÁSI.

S ön mint okos ember, nem fogja subsumálni, hogy a művészet koronáját olly lelkesen protegáлом, szeretetre méltó nejét!

VÁRI.

O, oh tudom, (félre) De nem tágítok nőm mellől!

SZÉNÁSI.

Ó, a művészettől oly nehéz válni! Szívszakadva gondolok a közelgő őszre, mikor a vendégek Füredről elenyészvén, a theatrum becsukatik!... Nincs is dicsőbb az actori életnél: csudáltatni és honoráltatni! Ha ifjabb volnék, és talentummal birnék, magam is actornak állnék be.

VÁRI.

A tens úr tréfál — hahaha!

SZÉNÁSI.

Revera, amice Vári! revera!

13-dik jelenés.

SZÍVESI. ELŐBBIEK.

SZÍVESI.

Jóska, valamit kell tudtadra adnom, négy szem közt.

SZÉNÁSI (int Várinak, hogy menjen)

Amice Vári!

VÁRI (félre)

El a kávéházba, úgy is csak az ötödik felvonásban jövök. (el.)

SZÉNÁSI.

No mi baj? Váriné...?

SZÍVESI.

Öltözködik, de tudod ki öltözik a mellette levő szobában.

SZÉNÁSI.

No, az actorok —

SZÍVESI.

De az actorok közt?! Halld! — Földszíntre menék — Az utolsó padban, tudod, azon színésznők ülnek, kik nem játszanak.

SZÉNÁSI.

De hiszen Váriné játszik.

SZÍVESI.

Mindig Váriné! másról van itt szó! — Tehát ott ült Julcsa és Mokányné, köztük pedig Darvainé; s képzeld mit susogtak ennek fülébe. Mokányné, tudod, mindig kaczagván, lassan nem is tud beszélni. Hogy Bájfalvi...

SZÉNÁSI.

Megházasodott. Régi dolog!

SZÍVESI.

Éppen nem, hanem hogy Bájfalvi nem más,

mint tekintetes Szénási József igazgató úrnak
gyámfia és unokaöccse.

SZÉNÁSI (felkiáltva, ijedve és bámulva)

Öcsém actor?

SZÍVESI.

És rendező!

SZÉNÁSI.

Agyon ütöm! Agyon ütöm (botját emelve, el akar
rohanni.)

SZÍVESI (feltartja)

Mit akarsz?

SZÉNÁSI.

Bocsáss! Meg kell halnia! Így elvetemedni!
Komédiás!

SZÍVESI.

Hideg vér! hideg vér! Jóska!

SZÉNÁSI.

Agyon ütöm!

(birkóznak)

(a függöny legördül.)

Harmadik felvonás.

(A színpad az orchestrummal párhuzamosan ketté választandó; első fele színpadot, hátulsó fele nézőhelyet ábrázoljon. A játékbeli színpadon a színfalak [a valódi színfalaktól némi távolságra] két sorban állanak, s minthogy a színpad hátulról képzeltetik, festés helyett a csupasz vászon látszatik, és lámpák. A valódi színfalak, a mennyre lehet, hoszában egész falat képezzenek, elrakva némi diszitményekkel, de köztök s a színpadi álfalak közt mindenesetre az úgy nevezett színfalak közti hely legyen, két felül. Ajtók innen vezetnek az öltözőkbe. A játékbeli sugólyuk, úgy hogy a sugó látszassék, és rivaldó, eszerint a valódi színpad közepére esik, s túl rajtok a nézőhely látható. Első függöny gyanánt egy félig lebocsátott kifordított függöny szolgál. Jobban kivethető e tervből):

Karzat.

játékbeli nézőhely.

sugólyuk.

r i v a l d o

első előfüggöny fordítva.

erdő függönyt képző fordított függöny.

valódi sugólyuk

Valódi nézőhely.

ajtó.

Színfalak közti hely.

já tékbeli

színfal

ak foná

kul.

J á t é k b e l i

d.

p a

s z í n

já tékbeli

színfal

ak foná

kul.

Színfalak közti hely.

ajtó.

1-ső jelenés.**KÉT DISZÍTŐ** (a színpadon)**JANKÓ.**

No, ha a mai darab tetszik, magam is darabot írok, s mindjárt változáson kezdem.

PETKYÓ.

De hát mért ne tetszenék?

JANKÓ.

O, te tökfilkó! nincs-e minden felvonásban tíz változás, s tetszett-e valaha darab, mellyben annyi a változás? Hiszen a gordinák zsinegei a toróban annyira megkoptak, hogy mind újakat vett a dilector.

PETKYÓ.

Már az igaz, a mai darabhoz jó lenne, ha bine szövőszék volna, s mi csak úgy lábunkkal csinálhatnók a változást, mint a takács.

JANKÓ.

Eredj, bocsásd le a gordinát, már három fiú van a gallérján.

PETKYÓ.

Mindjárt, Jankó!

JANKÓ.

Ugy látom, Petykó, e mellett a „Lángoló szív“ mellett mi fogunk leginkább izzadni. (az előjátékbeli első függőnyt lebecsátják.)

2-dik jelenés.

VÖLGYI. HEGYI. BERKI. (különbféle színpadi figuráknak öltözve)

BERKI.

Jertek csak ide a színpad hátuljára (előre vezetőiket.) itt senki sem hall. — No mit mondtok hozzá, he?

VÖLGYI.

Mihez?

BERKI.

Hogy tetszik ez a directio?

VÖLGYI.

Sehogy.

HEGYI.

Már meguntam a Váriné kezét csókolgatni.

VÖLGYI.

Minket büntetnek, s ő ajándékot kap.

BERKI.

Aztán kinek fogadjunk szót? Ha Szénásira hallgatunk, Sunnyi ur haragszik, s ha Sunnyira, Téglási szid össze.

VÖLGYI.

Aztán szerephez sem jut az ember, afféle hercegeket kapunk, mellyeket ha jól játszunk, az ördög sem veszi észre, de bezzeg, ha csak rosszul mozdulunk is bennök, azonnal feltűnik.

HEGYI.

Mutassuk meg, hogy mi sem vagyunk csak
tedd oda, vedd oda.

BERKI.

Állítsunk directiót, nekem van két füg-
gönyöm.

HEGYI.

S nekem négy színfalam, és három szinda-
rabom.

VÖLGYI.

S nekem harmadfél pár sárga csizmám, és egy
vörös trikot nadrágom.

BERKI.

Én a hőöket, és szerelmeseket —

VÖLGYI.

Én a cselszövöket és komikusokat —

HEGYI.

S én az atyákat commifó játszom.

VÖLGYI.

Hát primadonna?

HEGYI.

Ha lesz, lesz — Bátori Máriát adtam én már
Bátori Mária nélkül is.

BERKI.

Hát Mokányné mit vétett!

VÖLGYI.

Hiszen így kész a társaság. Szerződve ugy
sem vagyunk.

HEGYI.

De eljön-e Mokányné?

BERKI.

Azt csak bízd rám. Fixumot ígérünk neki.

VÖLGYI.

Igy hát complet a Thalia.

BERKI (hamis pathossal)

De csitt: „kezet a szájra, mint Hamlet mondja, kérlek könyörgök!“ — Az első darab Lear lesz, s az első statio Irsa. — Ah, Váriné! jertek a cou-lissák megé. (a színpalak közti helyre húzódnak)

3-dik jelenés.

ELLŐBIEK. VÁRINÉ (királynénak öltözve).

VÁRINÉ (kezében szerep, declamál, pattogatva)

„Vagy úgy, lovag, szerelmed megvetem,
Szerelmed foltot ejtne bíborunkon;
Az üdv honába . . .“

Átkozott legyen, ki első jambust írt; nem lehet stilizálni, mindjárt belesül az ember —
Völgyi úr!

VÖLGYI (előjő)

No?

VÁRINÉ.

Egy pohár vizet!

VÖLGYI.

Küldje a királyné Maschamot.

VÁRINÉ.

Micsoda beszéd ez?

VÖLGYI.

A „pohár víz“ ma nem adható, mert Bolingbrocke el megy. (el)

VÁRINÉ.

Megbolondult!? — Hegyi úr, hozza ki zsebkendőmet!

HEGYI (Othellóként)

„Én a kendőt Cassiónál láttam.“

VÁRINÉ.

Ne komediázzék.

HEGYI.

„Imádkoztál éjszakára, Deszdemoná!“

VÁRINÉ.

Majd kiforgatom én Othellóból!

HEGYI.

„Istenemre, láttam a kendőt — Siratod őt — el veled, gyalázatos!“ (el)

VÁRINÉ.

Alkalmasint részeg. Berki úr, Berki úr! sugja el szerepemet.

BERKI.

Tiszta szívből. (veszi a szerepet, sugja, Váriné-utána mondja) „Hah vérszopó, gyalázatos, te vagy;

Te vagy, ki rajtunk rútul zsarnokolsz.

EREDETI JÁTÉKSZÍN.

9

De kong az óra, s házad puszta lesz,
S mi szégyenedben itt hagyunk magadra! “

(ledobja a szerepet a el)

VÁRINÉ (felkapja)

Ah, ez complott ellenem! Illy illetlenül bántni velem! De várjatok! Mind a hármát elcsapatom! Ők vagy én! de egy színpadon többé nem működünk!

4-dik jelenés.

DURCZÁS. ELŐBBI.

DURCZÁS (kezet csókol — örömmel)

Ah királyné, ön ma dicső lesz — De a jámbusokat jól pattogtassa, nehogy azt higgyék, hogy a drama prózai.

VÁRINÉ.

Ha nyelvem ki nem törik.— Nem tudja, mi-féle szerencsétlen furulyás írta e darabot?

DURCZÁS (hosszú képpel)

Ön... ön... Nem tudom. (durczásan el) No, hiszen várhatsz, míg szerepet írok neked!

VÁRINÉ (olvas)

— — — gyalázatos te vagy,

Te vagy, ki rajtunk rútol zsarnokolsz!—

5-dik jelenés.

VÁRI (5). VÁRINÉ.

VÁRI.

Ah Babi, oda vagyunk, oda vagyunk!

VÁRINÉ.

No, mit ijesztasz?... Szénási...?

VÁRI.

Mit Szénási! a közönség, a közönség! A kávéházból rohanok... ott... egy asztal körül elvégezték; hogy kifütyölnek.

VÁRINÉ.

Ah... és miért?

VÁRI.

Semmiért, mert nekik úgy tetszik, azt mondják, joguk van, mert befizetik a bementi árt.

VÁRINÉ.

Nem játszom! nem játszom! Hivd a rendezőt. Rekedt vagyok, rekedt vagyok! No mit álsz itt? ^(kiált) Nem hallod, hogy rekedt vagyok, alig tudok beszélni!

VÁRI.

De hát ne kiálts, ha meghallják!

VÁRINÉ.

Még sem pusztulsz!

VÁRI ^(elsompolyog)VÁRINÉ ^(egyedül)

Ez bizonyosan Jolán pártja. — De nem ültök diadalt, nem engem, őt fogják holnap kifütyölni — arra esküszöm! — Van még nekünk is pártunk!

6-dik jelenés.

BÁJFALVI (trikotban, bugynadrágban, felül kaput).
DURCZÁS. VÁRI. ELŐBBI.

VÁRI.

Itt van — rekedt — alig tud susogni.

DURCZÁS.

Ah, ez rettenetes!

BÁJFALVI.

Mit kíván, asszonyom!

VÁRINÉ (rekedten)

Meghültem — rekedt vagyok — az orvos meg-
tíltá a beszédet!

DURCZÁS.

Ah, az lehetlen! hiszen csak imént kérdé tö-
lem tiszta csengő hangon: miféle szerencsétlen
furulyás írta a mai darabot? — Óh jól megjegyez-
tem magamnak.

VÁRINÉ (bádjadt rekedt hangon)

Fagylaltot ettem — Változtassák meg a dara-
bot —

BÁJFALVI.

Az előadást változtatni nem lehet; megrövi-
dítjük az indulatosb helyeket.

DURCZÁS.

Az istenért ne, úgy vége a hatásnak! (titkon
Bájfalvihoz) Hidd el, csak tettetés!

BÁJFALVI.

Asszonyom, orvosi bizonyítvány nélkül —

VÁRINÉ.

Az legkisebb — Vári, hívd az orvost! (Vári el)

DURCZÁS.

Ah, ez borzasztó! Nem engedem, vérig nem engedem!

VÁRINÉ (mint felebb)

Mi köze hozzá az úrnak?

BÁJFALVI (magában)

Ha elmaradhatna e silány darab! Uram, vedd el e keserű poharat a közönségtől! — — De hát mit adjunk illy hirtelen?

VÁRINÉ (mint fentebb)

A „Nagy zűrzavart.”

BÁJFALVI.

Hol a színházi szolga?

DURCZÁS (karon ragadja, titkon)

Megállj, áruló! te nem akarod, hogy szerinted e silány mű adassék —

BÁJFALVI.

De ha rekedt?

DURCZÁS.

Eh, nem rekedt! — Te mindig tudtál segíteni: segíts, vagy velem lépsz le, arra esküvém!

BÁJFALVI.

Soha illy dühös dramairót! Lássuk, lehet-e a bajon segíteni? — Asszonyom, tehát rekedt ön?

VÁRINÉ (mint felebb)

Nem hallja —

BÁJFALVI.

E szerint holnap sem játszhatja az Orleansi szűzet? jó, csak ezt akartam tudni: szerepét majd eljátsza nőm.

VÁRINÉ (mint felebb)

Nem szükség — holnapig kirekedek.

BÁJFALVI (túzzal)

Ön ki- és bereked, a mint akarja, ön velünk játékot űz. Olly középszerű színésznétől, ki majd minden estve szerepébe sül, olly minden talentum nélküli színésznétől, csudálkozom, hogy az igazgatóság annyit képes tűrni; bizonyos oka van, nagy oka, melyet említnem nem szükség, az egész közönség tudja! ...

VÁRINÉ (egész túzzal)

Micsoda illetlen beszéd ez? kicsoda ön, édes rendező ur? s ön jobban tudja szerepét, vagy kedves neje jobb színésznő, mint én? Ő akarja szerepemet játszani, hahaha! az Orleansi szűzet, hahaha!

BÁJFALVI (igen udvariasan)

Köszönöm! Illy hangon a „Lángoló szív” is beszélhet. — Ön a legelső színésznő!

DURCZÁS (Bájfalvi nyakába borul)

O te genie! te genie!

VÁRINÉ (félre)

Átkozott kelepce!

7-dik jelenés.

VÁRI GÖ) ELŐBBIEK.

VÁRI.

Itt az orvosi bizonyítvány! (olvass) „Váriné rekedtsége miatt néhány napig föl nem léphet.“

BÁJFALVI.

De fölléphet, mert már kirekedt.

VÁRI (titkon nejéhez)

Nem fognak kifütyölni.

VÁRINÉ (Bájfalvihoz)

Uram, ön ármányával életem ellen tör; addig ingerelt, míg rekedt torkom' daczára kiabálnom kellett: most magának tulajdonítsa, ha az igazgatóság' kárára két hónapig beteg leszek. — A báj a tüdőre szállott, már is szúrásokat érzek. Orvost Vári, orvost, széket! — Csak azért sem játszom!

8-dik jelenés.

TÉGLÁSI. SUNNYI. HEGYI.VÖLGYI. BERKI. JOLÁN. (már eltözködve paraszt leánynak) FECSEGINÉ.

ÜGYELŐ. SZINÉSZEK. SUGÓ.

TÉGLÁSI.

Azért sem játszik? már ismét szeszélyeske-

dik? Szaporán! A hölgyek begyültek, kezdeni kell!

DURCZÁS.

Igen, igen kezdeni!

VÁRINÉ.

Nyil-a-lá-som-van-nem-szól-ha-tok.

SUNNYI.

Valóban egészen halvány (félre) A darab elmarad!

TÉGLÁSI (nevetve)

Már honnan tudja? hiszen a festék alól nem is látszhatik.

SUNNYI.

Kérem, kérem, a szemek.

TÉGLÁSI.

Hol az ügyelő? Rendező úr, kezdesse!

SUNNYI.

De kérem, ha Váriné asszony rosszul érzi magát, ha nyilalása van, a darab érdekét nem kell vele kockáztatni.

DURCZÁS.

Oh mit sem tesz, Várinénak semmi baja!

TÉGLÁSI.

De a közönséget nem lehet elámítani.

SUNNYI.

De gyötreni még kevésbé, rossz előadással.

TÉGLÁSI.

Ösmerjük az afféle nyilalásokat.

SUNNYI.

De betegen senki sem tartozik játszani.

TÉGLÁSI.

Csudálom, hogy Sunnyi úr olly hő pártfogója lőn a hirtelen betegségeknek, holott becses Holdjában annyiszor kikél ellenök.

SUNNYI.

De a valódi betegség.

TÉGLÁSI.

Eh, Sunnyi úr, a mit ma fehérnek mond, holnap feketévé teszi, ösmerjük!

SUNNYI.

Ez megbántás!

TÉGLÁSI.

Mindig ellenzékbe teszi magát velünk, igazgató társakkal, önnel nem boldogulhatni.

SUNNYI (lassan)

Ne compromittáljuk egymást.

TÉGLÁSI.

Már torkig vagyok!... S megmutatom, hogy Váriné asszony játszani fog, s azzal punctum!

SUNNYI.

De két voks egy ellen; Szénási úr pedig—

TÉGLÁSI.

Tudom, Szénási még maga is betegnek tettetni magát és lefekszik, ha Váriné úgy akarja.

DURCZÁS (Sunnyihoz)

Hát így pártolja ön a mai eredeti remek művet?

TÉGLÁSI.

Rendező úr, jelentse a közönségnek, de ezen szavakkal: Váriné véletlenül jónak látta megbetegedni, Sunnyi úr helybenhagyásával.

SUNNYI.

Rendező úr, tiltom, azt ne merje tenni.

TÉGLÁSI.

Ön tiltja? és kicsoda ön?

SUNNYI.

Igazgató társ.

TÉGLÁSI.

Ön mételye rég a társaságnak, egy oldalú pártos kritikája rég hinti színészeink közé az egyenetlenség' és irigység' magvait.

SUNNYI.

S önök, igaztalan pártolgatásaikkal.

9-dik jelenés.

ELŐBBIEK. VÁRI.

VÁRI.

Az orvos dartzlik, maga nem jöhet, de itt küldi az orvosi bizonyítványt: „Váriné oldalnyilalásban szenvedvén, néhány hétig nem léphet föl“....

SUNNYI.

No, látja, spectabilis.

DURCZÁS.

Hiszen nem is látta a beteget!

TÉGLÁSI (eltépi a bizonyítványt)

Engem nem hurczolnak orromnál fogva! Vagy játszik Váriné, vagy én resignálok!

SUNNYI.

Ah, ah, az orvosi hivatalos bizonyítványt eltépni!...

VÁRINÉ.

Nem játszhatom! (Várihoz) Hívd Szénási urat, Sunnyi mellettünk van! (Vári elfut)

TÉGLÁSI.

De játszani fog.

SUNNYI.

Más darabot kell adni.

DURCZÁS.

Pali segíts.

TÉGLÁSI.

Ezt kell adni.

SUNNYI.

Nem kell.

TÉGLÁSI.

Önnel többé nem leszek igazgató társ.

SUNNYI.

Én sem leszek önnel.

TÉGLÁSI.

Resignál? — jó, én elfogadom.

SUNNYI.

Ön is resignált: jó, én is elfogadom.

TÉGLÁSI.

Csináljanak a mit akarnak. (el)

SUNNYI.

Én sem bánom! (el)

VÁRINÉ.

Az egészet magoknak tulajdonítsák, mért akarnak kifütyölni. De tudom, honnan származik; meg fogom hálálni Fecseginé asszonyságnak.

FECSEGINÉ.

Magának tulajdonítsa!

DURCZÁS.

Kit akarnak kifütyölni?

VÁRINÉ.

A darabot is, engem is!

FECSEGINÉ.

Mindketten megérdemlik.

DURCZÁS (haragosan)

Asszonyom!

BÁJFALVI.

Az istenért! kihallik! kihallik!

VÁRINÉ.

Adják a „Nagy zürzavart.“ (el)

DURCZÁS.

Pali, segíts! vagy futok Szénásihoz!

BÁJFALVI.

Vigyen el az ördög. A végsőt is megkísértem: rákezdetem a darabot.— Félre, ki a színpadról!— Sugó menjen le! Le kell eresztetni az erdő függönyt! Jolán menj, te kezded.

(a játékbeli színpad' közepén egy függönyt bocsátanak le fonákul. —csengetés— Jolán játszani megy, a darab kezdetik. A színészek mind a színpalak közt vannak, csak Bájfalvi és Durczás maradt a lebocsátott függönyön innen).

BÁJFALVI.

Csend legyen! ügyelő, a ki lármázik, föl kell írni.

DURCZÁS.

O te genie! te genie!

BÁJFALVI.

Az áldozat megtörtént, de hadd füledbe mondanom, soha silányabb darab színpadra nem került, mint a mai. (Taps)

DURCZÁS.

Ah, majd meglátjuk!... Hallod! Megyek élvezni az előadást! (el)

BÁJFALVI.

Tapsolnak, hogy kezdjük már.

10-dik jelenés.**SZÉNÁSI. ELŐBBIEK.**

SZÉNÁSI (egyik ajtón jön)

Hol van ő? hol van ő?

BÁJFALVI.

Ki az? Ügyelő írja fel.

SZÉNÁSI (előrohan)

De hiszen majd felirlak én, hálátlan rosz fiú,
haszontalan czenk, hitvány szökevény!

BÁJFALVI.

Mit jelent ez? Uram, én...

SZÉNÁSI.

Uram? semmi uram többé. Mi az ön neve, ha
szabad kérdenem?

BÁJFALVI.

Bájfalvi.

SZÉNÁSI.

Szénási vagy, gaz kölyök! Mindent tudok,
mindent! (izzadságát törli, nagy léptekkel föl s le sétál)

BÁJFALVI.

Kedves nagybátyám!

(Színészek a lármára összefutnak).

ÜGYELŐ (lármázva)

Csendesség! Micsoda láрма?... Jaj a dire-
ctor! (elsompolyog)

SZÉNÁSI.

Igy meggyalázni a családot! illy szégyent
hozni fejemre! Világ bolondjává lenni!

BÁJFALVI.

Kedves nagybátyám, méltóztassék....

SZÉNÁSI.

Szót se! vagy e bot tánczol balletot háta-
don! Lettél volna gyilkos, által volna haramja

bandába, megbocsátanék: de komediásnak! Ördög és pokol! Te még tricotban és puffhozenben mersz előttem megjelenni? Le vesd azonnal!

BÁJFALVI.

Nem fogom levenni!

SZÉNÁSI.

Csak látni akarom, meddig megy ez a macacsság!?

BÁJFALVI.

S nem is hagyandom el a pályát soha, melyet választék. Igen, bátyám, büszke vagyok a színész címre! Nyitva áll előttem minden tér, s én csak ezt választám, mert hivatást érzek hozzá, s mert ezen kitűnni szintolly dicső, üdvös, és hasznos nemzetiségünkre, mint bármely másikon. Sőt van-e hivatal, melly meg nem találná nálunk folyvást alkalmas emberét, de hány van, ki e színi pályára alkalmas? s az alkalmasok közül hány van, ki az előítéletet megvetve, rálépni nem szégyenel? hány van, ki mintegy száműzve magát a valódi életből, nagyszívűen tűrni kész a kicsinlés s megvetés nyilait, mellyekkel rokoni, baráti, ösmerösi folyvást sértegetik. És én nem gondolok az afféle nemesi, de igen is paraszti göggel, büszkén mondom ki: magyar színész vagyok! mert fel tudom fogni a nagy és szent czélt, mellynek eszközül szolgállok: mert

tudom, hogy nálunk a színművészet a nemzetiség előtt visz szövétneket, s a nemzetiség előtt tisztelettel nyit utat minden igaz magyar, s örömmel gyűl követői seregébe!

SZÉNÁSI.

No nézd, még büszke vándor-rongyaira, hahaha! Talán declamatióddal akarsz megtéríteni. Tán még büszke is legyek rád, kóbor? büszke, hogy olly csoport tagja vagy, melly jöttmentekből congregálva, a nationalitas' praetextusa alatt az időt lopja, s morális iskola helyett az immoralitás magvait hinti.

BÁJFALVI.

Legyen előbb nemzetünkhöz méltó közép intézetünk, melly egyszersmind színészi iskolául szolgálhasson, s növendékeket is ápolhasson keblében: majd kilövelendi az jótevő sugárait ránk vidéki vándorokra is; s a salak, melly még most e mennyei italban kevereg, mindinkább üllepedni és fogyni fog. Van köztünk, mint mondám, elég söpredék: de hol a föld, melly virágot és dudvát együtt ne teremne; hol osztály, melly csupa jellesből áll? s ha elhanyagoljuk a földet, ha nem gyomláljuk, ha jótevőleg nem öntözzük, ha vadságára hagyjuk: a különben termékeny jó föld-e oka, vagy mi, hogy több gyomot terem, mint hasznos növényt? Pedig nálunk ez a vidéki szí-

nészet' sorsa. Legyenek csak a közönségek és törvényhatóságok kimélők, hol kell, s szigorúak hol a kimélet káros, megváltozandik a színészetnek ezen tére is. Kiméljük és pártoljuk, hol rendet, szorgalmat és becsületességet látunk; s üzzük szét a rest, ronda, zagyvalék csapatokat: a hitvány kéntelen lesz lelépni azon deszkáról, mi őt nem illeti, s a haszontalan gaz nem fogja a nemesebb növények táplálását is elvonni, s ártalmas árnyékával kifejlését akadályozni. Majd megkevesbül akkor a kóbor csapatok száma, s lesznek kevesebb, de jobb vidéki társaságok, melyek művelődést, izlést, s édes anyai nyelvünket fogják terjeszteni.

SZÉNÁSI.

Csak declamáld ki magadat, elég hideg vérrel bírok végig hallgatni; csak játszd el utolsó szerepedet itt a függöny háta megett, mert a függöny elé többé ugyan nem fogsz lépni, azt fogadom!

BÁJFALVI.

Soha, soha sem lépek vissza!

SZÉNÁSI.

Majd meglátjuk! Még félévig tutelám alatt vagy, addig én parancsolok veled, s majd kivérem én fejedből a komédiát!...

ÜGYELŐ.

Változás! ki a színpadról!

(Csengetés, az ugy nevezett erdő függöny feltűnik, Bájfalvi, Szénási, a minden bámuló összevissza a színpad közepé iramodnak, a játékbeli színpad türes, a játékbeli sugó a sugólyukban látható, és a játékbeli néző helyre láthatni a színpadon keresztül.)

SUGÓ (sugja)

Hah vérszopó gyalázatos, te vagy,
Te vagy, ki rajtunk rútul zsarnokolsz! (kiáltva)
Erzsébet! Erzsébet!

ÜGYELŐ.

Váriné! Váriné! Hol van?

BÁJFALVI.

Váriné! jelenése van.

(a közönség kopog)

SUGÓ (sug)

„Hah vérszopó gyalázatos“... Várinét küldjék.

11-dik jelenés.

ELŐBBIEK. DURCZÁS.

DURCZÁS (berohan egyik ajtón, a színpad közepé.)

Oda vagyok! A darab elakadt. Erzsébet! Váriné!
(a közönség piszög, dörömböl) Piszögnek! O jaj!

MIND.

Váriné! Váriné!

12-dik jelenés.

ELŐBBIEK. VÁRINÉ (nappali köntösben, kalaposan
az átfalak közepé.)

VÁRINÉ.

Ki hívott?

ÜGYELŐ.

Az istenért, jelenése van!

VÁRINÉ.

Mondtam, hogy beteg vagyok.

DURCZÁS.

Ah, oda vagyok! Levelkezett!

(a közönség fátyól, dörömböl)

VÁRINÉ.

Mondtam adják a „Nagy zűrzavart“!

BÁJFALVI.

No hiszen azt adjuk most! Eresszék le az első függönyt! (a játékbeli első függönyt leeresztik, a közönség kaczag, mind a színpadra rohannak.)

VÁRINÉ.

Karodat Vári, holnap utazunk.

VÁRI.

Hála isten!... (félre) Csak rávehetném, hogy mondjon le a színpadról. (elmennek)

VÖLGYI (Szénásihoz)

Elnézi ezt, igazgató úr?

SZÉNÁSI.

E percztől fogva megszüntem lenni.

VÖLGYI.

Kék úr, ön igazgató volt, ne tőrje.

KÉK.

Voltért nem ad a zsidó semmit.

VÖLGYI.

Két szék közt a pad alatt maradtunk.

DURCZÁS.

Pali, segíts! vagy megmondom nagybátyádnak.

BÁJFALVI.

Csak tessék, tessék, édes úr.

DURCZÁS (Szénásihoz)

Uram, im unokaöccse.

SZÉNÁSI.

Menjen az úr pokolba!

BÁJFALVI.

S ím, uraim, a mai silány darab' szerzője.

(Mindnyájan kacagnak)

SZÉNÁSI (Bájfalvihoz)

Vetkezzél és öltözzél, velem jössz Pestre.

BÁJFALVI.

Igen, Pestre megyek, mert a nemzeti színház tagjává levék, már két napja kezemben az új igazgatóság meghívó levele.

SZÉNÁSI.

Jössz oskoládat folytatni.

BÁJFALVI.

Azt nem tehetem.

SZÉNÁSI.

Kényszeríteni foglak.

BÁJFALVI.

Azt teheti, fél évig még hatalmában vagyok, addig tegye velem, mit jónak lát; de félév múlva azt teendem, mi nekem fog tetszeni s ön örö-

kömet kamatjával együtt visszafizetendi. Félév nem a világ! Tehát azonnal, csak nőmtől veszek búcsút.

(Jólánhoz megy.)

SZÉNÁSI (magában)

Prima fúria agyon akartam ütni a gaz kölyköt, secunda furia összeszidtam, s most minden furia nélkül, valami jutott eszembe: capitálisa; mellyből azon hiszemben, hogy elvitte az ördög, elköltöttem tízezret. Jobb lesz tán pacificálni! — Pali te, Pali te!

BÁJFALVI.

Azonnal, csak nőmet tudósítom —

SZÉNÁSI.

Jöszte csak, no!... Úgy gondolnám... mivel Pestre meg is hívtak... s mivel meg is házasodtál.... s mivel félév múlva úgy is megint actor lennél...

BÁJFALVI.

Mindenesetre.

SZÉNÁSI.

Tehát... hogyha... úgy gondolnám... mint-hogy elveszettnek hittelek... capitalisodból...

BÁJFALVI.

Behunyom egyik szememet.

SZÉNÁSI.

Negyvenezret ki fognék tüstént fizetni.

BÁJFALVI.

Köszönöm.

SZÉNÁSI.

Hanem a Bájfalvi nevet úgy-e megtartod?—

BÁJFALVI.

Miért?

SZÉNÁSI.

Kissé átallanám....

BÁJFALVI.

Tartsa meg nevét, a dicső Szénási nevet, én Bájfalvi maradok.

SZÉNÁSI.

Ha meglátogatsz, kérlek, titokban.

BÁJFALVI.

Nem fogok alkalmatlankodni.

SZÉNÁSI.

Tehát addig is, servus! (el)

BÁJFALVI.

Előítélet, itt megy egyik rabod!

DURCZÁS.

Hát darabom?

DÁJFALVI.

Nem adatik. Ki fogom jelenteni: hogy Váriné véletlenül orvosi bizonyítványt kapott, s nem játszhatik. A közönség úgy is csak nyerni fog, ha nem kénytelen végig hallgátni e silányságot. A bementi árt vissza kell fizetni. Ki a színpadról! —

(mind az álfalak megé takarodnak, jelentő állásba teszi magát)

Húzzák fel az első függönyt!

(a valódi első függöny sebesen lebecsáttatik).

Tudnivalók.

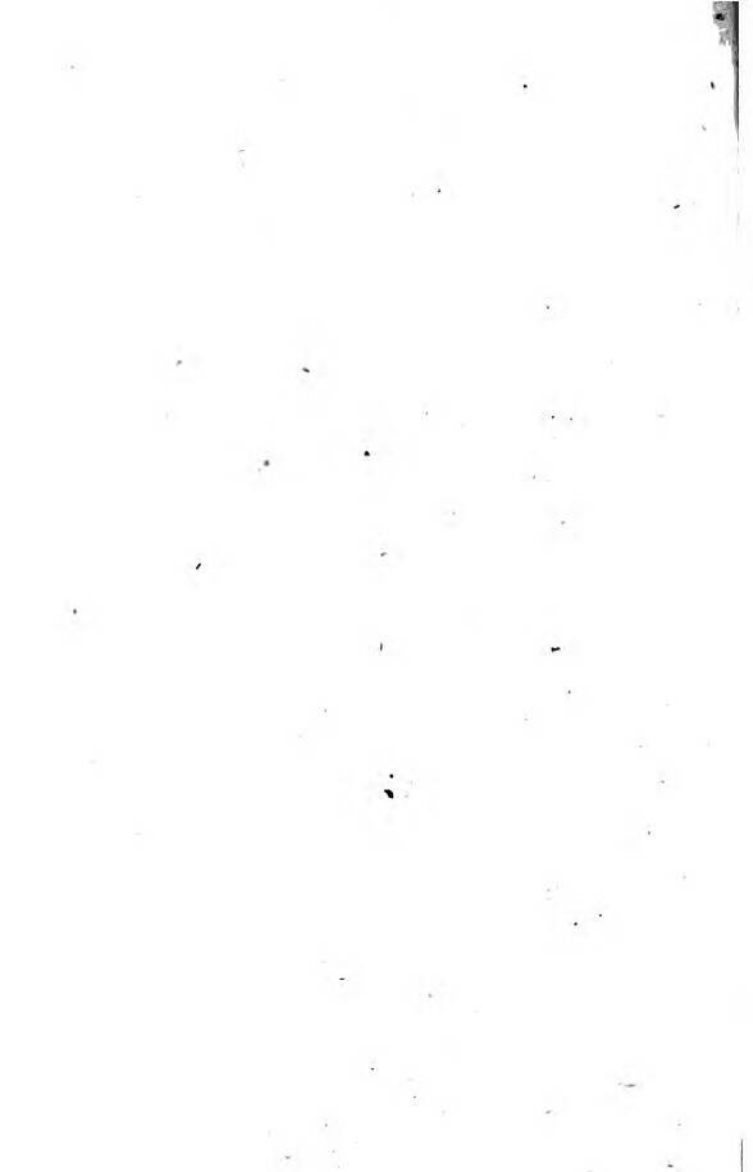
1. A' magyar tudós társaság ezen munkának csak kiadója lévén, nem kezeskedik a' benne követett nyelvszabályokról, sem írásmodról, sem végre akármilyen nyelvvel 's írást illető elvekről: egyedül arra kívánt a' kéziratok bírálatában ügyelni, hogy az elfogadott és sajtó alá bocsátandó munka, mint egész, egy vagy más tekintetből ajánlható legyen, 's a' literatura' jelen állapotjában kiadásra méltónak tartathassék.

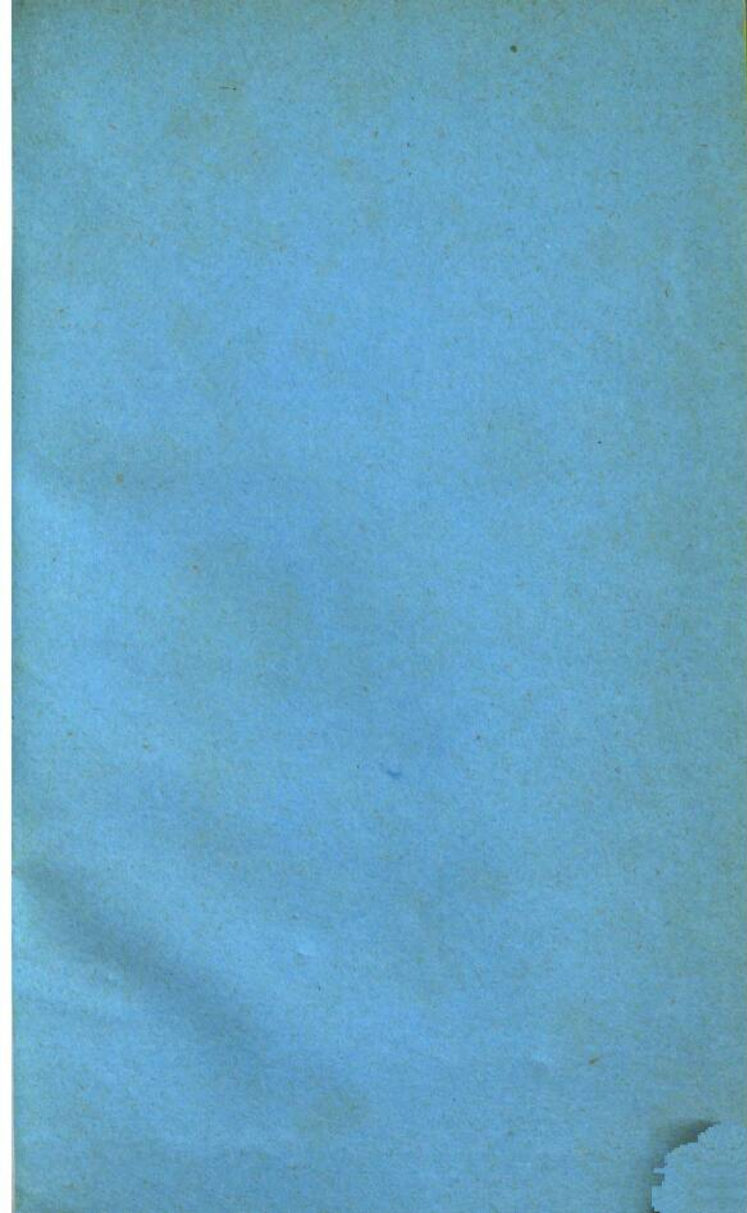
2. Nem vizsgálhatván meg a' benyújtott kéziratokat a' társaság fejenként és egészben; ezt, u. m. *Vándor színészek*, melly az 1844-ki drámai jutalomért versenyzett, a' XVd. nagy gyűlés, az ezen pályamunkák' megbírálására választott küldöttség' ajánlatára, mint első rangút, jutalomra és kiadásra méltatta.

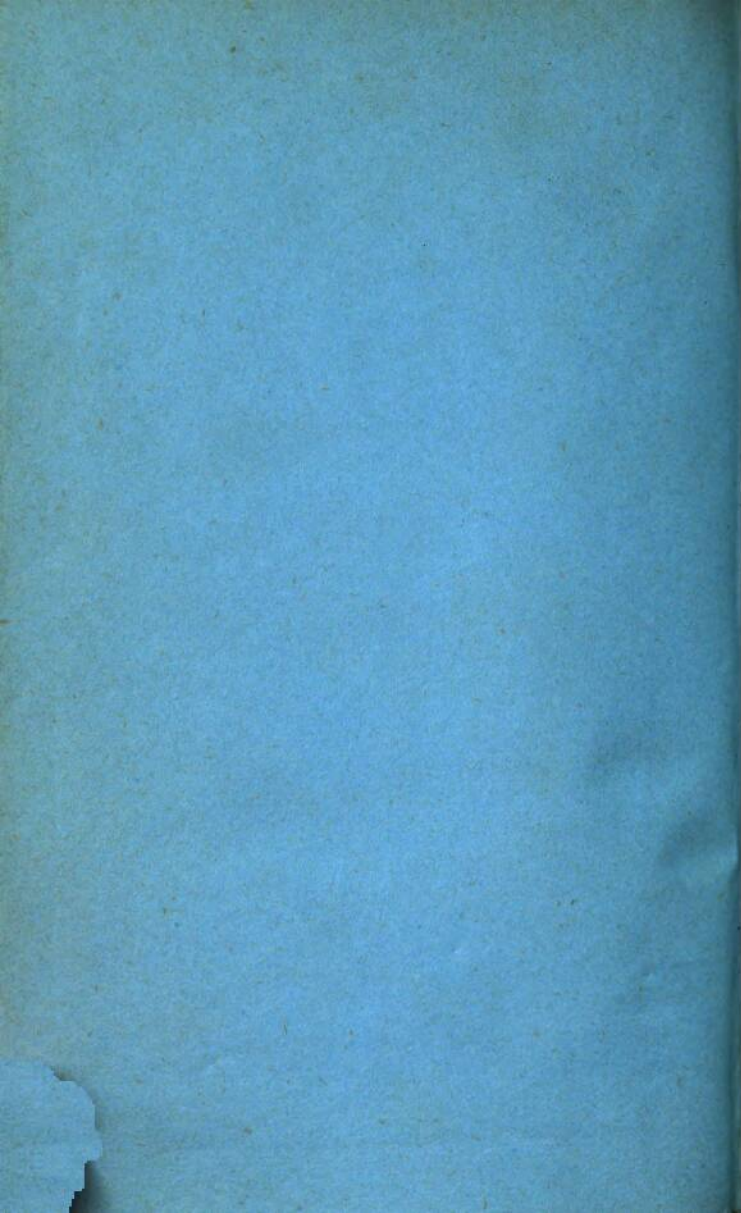
3. A' társaság által kiadott kéziratok közül ez XCII. számú.

Pesten, augusztus' 30. 1845.

D. SCHEDEL FERENCZ,
titoknok.

Österreichische Nationalbibliothek

